

Šiame numery:

Kūrybinių pastangų vingiuose.
Spalvingoji mūsų gintaro istorija.
Pasaulis pro raudoną stiklą:
Lietuviškąją tarybinę enciklopediją pavarčius.
Vitalijos Bogutaitės eilėraščiai.
Pabaltiečių poezijos popietė New Yorke.
Alės Rūtos "Laišką jaunystei" perskaičius.
Dėl Vytauto Alanto straipsnio "Skandalas rašytojų draugijoje".

Kūrybinių pastangų vingiuose

Gal net ironiška, kad žmogus ir menininkas nepajėgė ar nenorėjo gyventi vien šeimoje, grupelėje. Istorijoje gentys draugiškai ar jėga jungėsi į tautas, kunigalkštijas, karingesnes kitas spaudė ir suko įvykius taip, kad iš tautų kūrėsi imperijos. Keisčiausia, kad priešpaudoje daugiausia kentėjusios ir išsilaisvinusios tautos vėliau kitų sąskaiton pačios kūrė imperijas. Šiandien irgi žydi imperalizmas. Bet jaučiamas jo trupėji mas, etniškas flamų, vėlių, basų, kvebekiečių ir daugelio Rusijos pavergtų tautų krutėjimas. Tai, sakytume, nuolatinio istorijos bangavimo išdava, kurioje tik žmogaus prigimtis nesikeičia ir gal nesikeis, nepaisydama nei praeties, nei dabarties, nei ateities.

Net Renesansas, moksliškas atsigręžęs į senovę, pradėtas Italijoje ir vėliau išplitęs Europoje, nebuvo kuriamas tam, kas su juo vėliau atsitiko. Italija buvo kelių kaimyninių valstybių rankose, pati savy susiskaldė. Ir pagal N. Abbagnano "Telesio" knygą, Renesansas buvo gryniai tipiškas prispaustos tautos jėškojimas savo "roots". Renesansininkai buvo gal panašūs į mūsų aušrininkus, tik žvelgę į savo (graikų-romėnų) praeitį ne dvasinėmis viduramžių, bet atvirom, žemiškom akim. Politikas Machiavellis tada prasiarė apie Italijos sąjungimą savo raštuose. Machiavellui tauta ir kultūra negali egzistuoti be nepriklausomybės. Buvo mėginta sukilinti, kovoti, bet nesėkmingai, ne laiku. Pats Machiavelli pateko nemalonėn ir buvo kone užmirštas. Savonarola kaltino Pietro II Medici baimę kovoję prieš okupantus prancūzus, kurie, ironiška, vėliau kaip tik padėjo italams atgauti nepriklausomybę. Savonarola išgujo iš Florencijos Pietro Medici, bet pats gražiai priėmė

okupantą Karolį VIII. Net tarp pačių italų tarpusavio kova buvo kruvina ir arši.

Ir taip nežmoniška ilgai (per 300 metų) belaukdami nepriklausomybės, niekam nepadedant, patys italai kultūrinėje srityje nesnaudė. Jie ilgai, lyginant su mūsų standartais, kūrė sau ir kitiems. Kur tik pakviesti, jie statė, dažė, grojo ir dainavo. Laisvos galybės šį įvairių italų meną net pamilo, gal net neįtardamos, kad jo pagrindu —Renesanse slypėjo italų idėja —atgimti ir išsilaisvinti iš priešpaudos. Jų menas plito visur. Atgavus Italijai laisvę, tuose pačiuose italuose netrūko ir tokių, kurie kitų nelaisvės sąskaiton šoko kurti fašistinę imperiją.

Tokie yra ne kartą kūrybinio ir politinio kelio vingiai. Kas iš jų tinka mums? Aišku, mes mažai, rami tauta. Bet ir mažesnė skaldė mūsų ir daugelio tautų pasamonė vyko, vyksta ir vyksta panaši raida. Ir mes, lietuviai, kuriame ir kursime įvairiose situacijose, įvairiose įvykių raidos grupuotėse. Keitimasis niekad nesibaigs.

Čiurlionis pirmiausia buvo pripažintas svetimųjų, o dabar meno istorikai jį be jokios abejonės atiduoda lietuvių dailės istorijai. V. Kudirka, persiėmęs lenkų kultūra, mums irgi save atidavė su kaupu, grįžęs savojon. Išėivis vėl kuria tai vietiniam, tai mums patiems, tai vėl vietiniams. Nors būna tokių, kurie nuo svetimųjų ir nesugrįžta. Kompozitorius ateina pas mus, subrendęs tarp kitų, tai vėl kviečiamas dirguoja kitur, svetur. Panašių analogijų išėivijoje šiandien rastume tiek ir tiek.

Paprastai tautų gyvenime kultūra ir politika būna lyg atskiri dalykai. Bet jas reikia stebėti, žiūrėti istoriškai. Gal atrodys, kad menas turi tik savo kalbą ir veidą, nežiūrint nieko kito. Bet jis gali būti, kaip ne kartą jau yra buvęs, ir tautinės sąmonės bei vilties palaikytoju, tautai belaukiant tinkamo momento laiko bėgyje, negailestinėje istorijoje. Ir išsilaisvinimų procesai istorinių jėgų putojime darosi lyg lengvesni, kai

RAIMUNDAS SIDRYS

Žalvario ir geležies amžiais gintaras Europoje, kaip vertingas papuošalas, buvo plačiai naudojamas mainų pobūdžio prekyboje. Kai kurie istorikai tvirtina, kad gintaras buvo pats svarbiausias faktorius šiaurinės ir pietinės Europos pirmųjų šimtųjų ekonominės ir kultūrinės santykių. Nežiūrint jo svarbumo, nėra daug patirtinių studijų apie šią priešistorinę gintaro prekybą. Čia aš gilinsiuos į keletą tos prekybos bruožų. Pradėsiu nuo gintaro formavimosi ir jo geologinio išsipleitimo.

Plačiaja prasme imant, gintaro terminas apima visus suakmenėjusius sakus. Jų yra daugiau kaip šimtas rūšių, randamų visuose kontinentuose. Gintaro cheminę sudėtį, kuri yra labai komplikuota, studijuoja Amerikos biologė Langenheim. Jos sudarytas pasaulinis gintaro žemėlapis yra pats geriausias.

Pasaulyje didžiausi gintaro rezervai yra randami Baltijos jūroje ir prie Baltijos jūros. Jie sudaryti iš sukcinito — minerologinė gintaro rūšis, turinti didelį sukcinato rūgšties procentą. Sukcinatas randamas ir kitose vietose, ne vien tik Baltijoje. Baltijos sukcinatą aš vadinsiu "Baltijos gintaru".

Baltijos gintaras susiformavo iš spygliuočių medžių sakų. Šitas gintaringas miškas augo prieš 70 milijonų metų ten, kur dabar yra Baltijos jūra. Vėlesnė geologinė šio regiono raida, pavyzdžiui — ledynai, išskirstė Baltijos gintarą po visą šiaurinę Europą. Dėl to Baltijos gintaras yra randamas Lietuvoje, Latvijoje, Estijoje, Švedijoje, Danijoje, Olandijoje, rytinėje Anglijoje, šiaurės Vokietijoje, šiaurės Lenkijoje ir pietuose net iki Juodosios jūros. Kiek aš žinau, nėra žemėlapių, kuris parodytų visą Baltijos gintaro išplitimą. Pats didžiausias Baltijos gintaro rezervas yra Sambijose pusiasalyje, šiaurės — vakaruose prie Karaliaučiaus. Gintaro sluoksnis ten yra apie 25 metrų žemės gilumoje nuo 1 iki 9 metrų storumo. Šita "vena" yra kelių kilometrų ilgio. Antras didžiausias rezervas turbūt yra Kuršių mariose, Lietuvoje. Lietuvių geologai išskaičiavo, kad ten guli apie 100,000 tonų gintaro.

Mes neturim tikrų duomenų, kaip priešistoriniais laikais žmonės rinko gintarą prie Baltijos jūros. Nors iki šiol dar nėra surasta priešistorinių kasyklų, yra logiška galvoti, kad gintaro žuvimo ir nardymo metodai, Phillip'o Hartmann'o išaiškinti 1677 metais, buvo vartojami ir daug anksčiau. Hartmann rašo, kad žuautojai įbrisdavo į jūrą ir

lygiai akcentuojama ir tautos kultūrinė — kūrybinė pastanga. Toks žvilgsnis praverstų ir išėivijos paskirtį svarstant.

P. Mln.

Audringos Baltijos bangos ridena į krantus gintarą lietuviškame pajūryje

semėdavo gintarą, kuris buvo suveltas su jūros žolėmis. Žvejotojai vartodavo tinklą su apie 20 pėdų ilgumo kotu. Gintaro žvejojimo odo paltus su giliomis kišenėmis. Žmonės kartais būdavo susirėję vienas su kitu virve, kad bangų nebūtų nunešti į jūrą. Geriausias gintaro žvejybos sezonas buvo lapkričio ir gruodžio mėnesiais. Gindamiesi nuo šalčio, žmonės krante kūrė didelius laužus. Iš pelkių gintarą kartais rinkdavo, jodami arkliais. Tais retais atvejais, kai jūra buvo rami ir permatoma, gintarą galėdavo pamatyti iš laivo ir jį išskirti su pagaliu ir tinklu. Taip pat ir nardydamo. Sėkmingiausias ir lengviausias būdas buvo kruopščiai įšiekoti jūros žolėse, kurios būdavo išplautos krante po stiprios audros. 1862 daugiau 2000 kg. gintaro buvo surinkta per vieną naktį po didelės audros prie Palmininkų.

Rytinėje Baltijos srityje gintaro radimas prasidėjo tikrai neolitiniam amžiuje (4 — 2000 pr. Kr.) Lietuvių archeologė R. Rimantienė per kelis sezonus iškasė pelkėse prie Sventosios upės, prie Baltijos, kelis tūkstančius gintaro radinių: apdailintų ir

natūralių, visi buvo iš neolito amžiaus. Panašiai latvių archeologė Ilzė Lozė iškasė 2252 gintarinius dirbinius prie Lubanos ežero pelkių rytinėje Latvijoje. Abiejų iškastų gintaro lobis buvo panašus, susidėjo iš karolių, žiedų, skritulių, pakabučių ir kartais figūrėlių. Labai dažnas panašus, susidėjo iš karolių, žiedų, skritulių, pakabučių ir kartais figūrėlių. Labai dažnas panašus, susidėjo iš karolių, žiedų, skritulių, pakabučių ir kartais figūrėlių. Labai dažnas panašus, susidėjo iš karolių, žiedų, skritulių, pakabučių ir kartais figūrėlių.

Kitos didelės neolito amžiaus gintaro kolekcijos buvo surastos Juodkrantėje, Sarnate (Latvijoje) ir Wroclave (Breslau, Lenkijoje). Išsipleitimas neolitinių gyvenviečių su gintaro papuošalais Latvijoje ir Estijoje yra pažymėtas Lozės žemėlapyje, panašus išsipleitimas Lietuvoje pažymėtas Rimantienės žemėlapyje, o Vokietijos ir Lenkijos ribose atvaizduotas Šturmo žemėlapyje. Iš viso yra

žinoma apie 110 tokių gyvenviečių.

Žalvario amžiaus gintarą studijavo anglų istorikas Navarro, latvių arch. Šturms, mūsų dr. M. Gimbutienė. Visi mokslininkai sutinka, kad rytinės Baltijos gintaras buvo eksportuojamas į pietinę Europą; nesutinkama tik dėl periodo, kuriame ta prekyba prasidėjo. Navarro mano, kad ji prasidėjo 7 amžiu pr. Kr., Gimbutienė tą datą nukėlė į 16 am. pr. Kr. Deja net cheminiai tyrinėjimai iki šiol neišaiškino, kuri teorija yra teisinga.

Romėnų geležies amžius (100 — 400 pr. Kr.) gal būtų yra Baltijos gintaro eksportavimo į pietinę Europą zenitas, nes romėnai turėjo nuostabių gintaro troškimą. Bent penkį klasikiniais rašytojais paminėti Baltijos jūrą, paprastai ryšium su gintaru. Aprašymai apie "Gintaro salą" leidžia suprasti, kad čia yra Sambijos pusiasalis Prūsijoje, kurį tikriausiai aplankė bent viena romėnų ekspedicija Nerono laikais. Vienas Romėnų didžiūnas parvežė iš ten tiek gintaro, kad juo išdėkavo visą amfiteatrą. Daug romėniškų radinių užtikta pagrindiniuose gintaro regionuose, ypač

Sambijoje, Mozūrijoje ir Lietuvos pakrantėje. Atrodo, kad vokiečių ar slavų priklaus, gyvenantys prie Vyslos upės žiočių, daugiau susitiko su romėnų pirkliais negu baltai. Šią teoriją palaiko skirtingas gausumu romėniškų monetų ir žalvarinių indų kiekis, rastas kapuose rytinėje ir vakarinėje Prūsijoje. Pačioje Lietuvoje brangiausius romėniškojo importo dalykus paėmė baltų gentinė diduomenė. Eiliniai genties nariai naudojo paprastomis bronzinėmis sagėmis, varinėmis monetomis ir stiklo karoliais.

Vėlyvajame geležies amžiuje (800 — 1000 m. po Kr.) gintaro prekybą užvaldė vikingai, kuriems tais laikais Baltijos jūra buvo lyg ir jų nuosavas ežeras. Tačiau po jūrą plaukiojo ir baltų laivai. O juose buvo kuršiai, kurie tada gyveno dabartinės Lietuvos ir Latvijos pajūrio srityse ir kurių sostinė tada buvo Apulė, visai prie dabartinės Lietuvos — Latvijos sienos. Apie 1050 metus kuršiai užpildinėjo Danijos gyvenvietes ir netgi buvo įkūrę savo mažas kolonijas Oelande ir Gotlande —švedų pirklų salose. Tačiau prekyba buvo žymiai daugiau išsipleitęs Danijoje. Tai liudija arabiškų pinigų radiniai. Jų rasta apie 4000 Danijoje ir tik 300 Lietuvoje.

12 šimt. Pomeranijos kunigaikščiai paskelbė nuosavybės teises į visą Baltijos pakrantės gintarą. Tada Pomeranijos teritorija į rytus siekė Dancigą. 13 šimt. Kryžiuočių ordinas, nugalėjęs Prūsus, perėmė ir Pomeranijos gintaro monopolį, dar prijungdamas ir Prūsijos gintarą. Yra išlikę istoriniai dokumentai iš 14 šimt., kurie aprašo, kur Sambijoje randamas gintaras ir kokia jo vertė. Žinoma taipgi, kad kryžiuočiai turėjo potvarkį, pagal kurį kiekvienas, radęs gintarą, turėjo jį atiduoti ordinui už gana mažą atlyginimą. 1460 m. gintaro nusilėpimas būdavo baudžiamas pakorimu. Gyventojams terorizuoti kryžiuočiai buvo pristatę daugybę kartuvų Baltijos pakrantėje, Prūsijoje. Vokiečių pasiglemžtas gintaro monopolis tęsėsi visais feodaliniais laikais ir iki 19 šimtmečio. Neatrodė, kad gintaro pramonė būtų tais laikais plačiai išvystyta Lietuvos valstybėje, nors R. Budrys (1974) argumentuoja priešingai.

Beveik nieko nėra žinoma, kaip gintaro rinkimas buvo tvarkomas priešistoriniais laikais. Tačiau įsidėmėkim įdomų faktą, kad gausiausi žalvario ir geležies importuoti dirbiniai Baltijos pakrantėse randami daugiausia tose pačiose vietose, kur gausiausiai randamas ir gintaras. Iš to galima padaryti išvadą, kad gintaras jau tada buvo didelė vertybė, ir vietiniai riki jį pavydžiai saugojo.

Ar gintaras buvo prieinamas paprastam priešistoriniam ūkininkui? Čia irgi duomenų turime mažai. Bet atrodo, kad Gintaro krašte eiliniam žmogui gintaras buvo sunkiai prieinamas. Gudy-nas ir Pinkus (1974m.) sudarė

(Nukelta į 2 psl.).

Spalvingoji mūsų gintaro istorija

(Atkelta iš 1 puslapio)

žemėlapi, nurodantį gintaro radinius tarp geležies amžiaus archeologinių iškasenų. Žemėlapis apima 104 vietas, kuriose gintaras buvo rastas kapuose ar gyvenvietėse. Iš jų 61 radimo vieta yra pajūrio zonoje — 100 km. nuo pajūrio. Sekančioji zonoje nuo 100- to iki 200 km. nuo pajūrio yra tik 33 gintaro radimo vietos, o tolesnėje kaip 200 km. zonoje rasta tik 10 archeologinių vietų su gintaru. Taigi atrodo, kad gintaras buvo lengvai prieinamas tik pajūrio kuršiams ir žemaičiams, o jau 200 km. nuo jūros jis buvo retenybė.

Lietuvos archeologai, su kuriais man šiuo klausimu teko kalbėtis, irgi pripažįsta, kad archeologinis gintaras rytinėje Lietuvoje yra randamas retai. Priežastis galbūt buvo ir ta, kad centrinėje ir rytų Lietuvoje mirusieji dažnai būdavo deginami. Archeologė Kulikauskienė man taipgi aiškino, kad rytinėje Lietuvoje gintaras, turėdamas didesnę vertę, būdavo dažniau ir iškeičiamas į importuotus žalvario bei geležies įrankius.

Mano nuomone, apie gintaro pasiskirstymą Lietuvoje būtų galima daug sužinoti tyrinėjant, kokių dažnumu jis pasitaiko geležies amžiaus kapuose šalia kitų žalvario ir geležies dirbinių. Būdamas Lietuvoje, aš pradėjau tuos duomenis rinkti. Ištyrinėjau 4 laidojimo vietas, naudodamasis Vilniaus Etnografinio muziejaus archyvais. Tačiau, prieš išvadas darant, reikėtų turėti duomenis bent iš 30 ar 40 kapų. Ti-

kiusi tą darbą tęsti ir toliau, jei bus galimybės vėl į Lietuvą nuvažiuoti.

Dar kita, mažai išnaudota gintaro tyrinėjimo sritis yra cheminė analizė. 1885 metais vokiečių mokslininkas Otto Helm tyrinėjo Mikėnuose (Graikijoje) rastą gintarą ir įrodė, kad jisai buvo Baltijos kilmės. Otto Helm tyrinėsi analize, liudijančia, kad tas gintaras turėjo aukštą sukcininės rūgšties lygį. Vėlyvesni tyrinėjimai tik patvirtino, kad beveik visas žalvario amžiaus gintaras, rastas pietinėje Europoje, yra Baltijos kilmės. Paskutiniai tyrinėjimai, daryti Curt'o Beck'o, parodė, kad klasiškoji Otto Helm'o analizė dar nėra absoliutus įrodymas, jog gintaras yra kilęs tik iš Baltijos krantų. Dabar yra rasta gintaro ir kitose pasaulio vietose su gana dideliu sukcininės rūgšties procentu. Tačiau jei sukcininės rūgšties gintare nerandama, tai jau yra aiškus įrodymas, kad gintaras ne iš Baltijos jūros srities.

Patikimą metodą išrado Curt Beck identifikuoti Baltijos gintarą 1963 m. Jis vartoja infra raudonus spindulius, parodančius, kaip atomai susideda vienas su kitu, ir nebando matuoti elementų kompozicijos. Beck surado, kad Baltijos gintaras turi charakteringą spektrinį raštą. Šitas metodas tik gali klasifikuoti gintaro radinį ir jį priskirti Baltijos arba Baltijos regionui. Pavyzdžiui, jis negali nustatyti, Danijos ar Prūsijos gintaras buvo vartojamas Mikėnuose.

Mano supratimu, niekas dar nebandė neutrono aktyvacijos ana-

Lietuviškas pajūris. Po audros tarp krantan išmestųjų akmenų galima rasti ir nemažų gintaro gabalų.

lizė nustatyti gintaro retus elementus. Jeigu bus galima įrodyti, kad gintaras Baltijos rajonuose turi skirtingus retus elementus, tai bus jau labai svarbus atradimas archeologams. Frank Asaro, fizikas LBRL neseniai sutiko padaryti neutrono analizę 20 Palangos gintaro pavyzdžių, ku-

riuos aš jam įteikiau. Jeigu šita analizė gerai pavyks, tai ir toliau galima bus panašiai tyrinėti gintarą ir iš kitų Baltijos rajonų.

(Paskaita skaityta Trečiajame mokslo ir kūrybos simpoziume 1977 m. lapkričio 26 d. Chicago-Palangos gintaro pavyzdžių, ku-

jetonais... Vienas kelių gabaliukų ciklas (kaip jau ir pačiu pavadinimu nusakoma) vyksta "Priemiestiniuose traukiniuose"... Yra pora pasakėčių, kurių idėjas pasiskolinu iš savo buvusio literatūros ir prancūzų kalbos mokytojo Petro Rapšio, kadaise panašius dalykus skaičiusio Panevėžyje vykusiuose literatūros vakaruose, tačiau, mano žiniomis, niekada knygos neišleisusio. Man jo "Pasakėčių be moralės" ciklas tada padarė labai gerą įspūdį, kad net pora detalių užsiliko iki šios dienos...

— Siemetinį savo sezoną Antras kaimas pradėjo premjera namuose — Chicagoje, bet "užsienyje" — New Yorke. Idomu: kokie jūsų įspūdžiai iš viešnagės tame didmiestyje?

— New Yorko gastrolių datų žinijoje jau prieš pusmetį, taigi rudenį, bevažinėdami po anksčiau minėtas lietuviškas kolonijas. Turėdami jau visą laiką pavėsti naujosios čionykštės programos paruošimui, atskiros New Yorkui ruošti negalėjome, o ją prieš tai Chicagoje parodyti irgi nebebuvo laiko... Kaip premjera New York'e vyksta — nežinau, nesgi ji ir vyksta kaip tik dabar, man čia atsakinėjant ir jūsų klausimus... Pirmą kartą per dešimtį metų aš su grupe neišvažiavau, nes turėjau čia Chicagoje kai kurių įsipareigojimų... Todėl dabar, va, ir jaudinuosi, spausdamas abu nykščius, kad viskas ten gerai praeitų... Taigi ir mano "viešnagės įspūdžiai" tebūtų paremti tik pernykštėmis gastroliomis... O jie buvo tikrai puikūs: daug publikos, daug jaunų žiūrovų, daug gerai mums visiems žinomų vardų... Tikduosi, kad taip pat bus ir ši karta, nes mus kviečiančio Laisvės žiburio vadovai visada pasistengia savo programai gerai išgarsinti.

— Kaip atrodo šių metų kolektyvas? Kokia jo sudėtis?

— Mūsų kolektyvas kasmet po truputį keičiasi. Šio sezono

Del Vyt. Alanto straipsnio „Skandalas rašytojų draugijoje“

Kovo 23 d. "Dirvos" laidoje buvo atspausdintas Vyt. Alanto straipsnis antrašte "Skandalas Rašytojų draugijoje", kuriame ryšium su LRD premijos skyrimo eiga kaltinama valdyba, ypač jos pirmininkas.

Viską į krūvą suglaudus, padėtis yra tokia. LRD premijos komisija vertina praėjusių metų literatūrines knygas. O atsižvelgiant į sunkią lietuviškos knygos dalį, per visą amerikietiškos tremties laiką į vertinamųjų knygų sąrašą buvo įtraukiamos ir tos su praėjusių metų data knygos, kurios kiek pasivėluodavo. LRD premijos komisijos jų palaukdavo, ir niekad nėra buvę priešingų balsų nei spaudoje, nei iš Draugijos narių lūpų.

Jie nuskambėjo tikrai šiais metais, kai LRD premijos komisija, sudaryta New Yorko apylinkėje, laikėsi nuomonės, kad pasivėluotos literatūrinės knygos, nors ir su praėjusių metų data, turi būti vertinamos 1979 m. Su ta komisijos nuomone LRD valdyba negalėjo sutikti dėl to, kad autoriams ir leidykloms apie tai nebuvo spaudoje pranešta tinkamu laiku — bent 1977 m. gruodžio pradžioje. Staigus atidėjimas vėlesniam laikui knygų su premijuojamų metų data, dar net valdybai nepranešus šio naujo po-

programoje nedalyvauja bene geriausiai žinomas antrakaimietis Romas Stakauskas, su grupe dirbęs nuo pat jos įsikūrimo, dabar sau tepasilikęs teisę dalyvauti kaip "svečias žvaigždė"... Naujai įsijungę Juozas Kapačinskas, kai kuriems gal dar atsimenamas Jasiaus vaidmenyje prieš kelerius metus čia statytame K. Binkio "Atžalyne". Visos merginos yra tos pačios, kaip ir pernykštėje programoje: Jūratė Jakštytė, Vaidgalė Kavaliūnaitė ir Dana Nolte. Tie patys ir likusieji vyrai: Juozas Aleksūnas, Eugenijus Būtėnas ir Jurgis Riškus. Kaip ir visuomet, mums talkininkauja dailininkas Vincas Lukas, ir šiemet padaręs pasigėrėtus plakatus, o taipgi Jonas Kaunas, nuolatinis garso ir šviesos efektų tvarkytojas. Tų garsų juoston įrašymo techniškoji darba itin puikiai atliko Audrius Regis, kuriam visi esame didžiai dėkingi.

— Ir koks būtų jūsų, kaip Antro kaimo priėmėjų, priešpriešinantis žodis savo kaimynams čikagiečiams?

— Norėtusi, kad čikagiečiai (kaip ir kiti žiūrovai) bent viena prasme nežiūrėtų į mus kaip į "instituciją", būtent: nekeltų mums per didelių ir nepagrįstų reikalavimų. Vis dėlto mūsų jėgos labai ribotos, ir niekas to taip gerai nepajunta ir nepastebi, kaip mes patys, ypač išeidami su nauja programa. Tik prieš pat premjerą pamatai, kaip skaudžiai dar trūksta laiko, repetacijų, kaip trūksta vietos scenoje, kaip visko trūksta... Kaip ir pirmaeilio poeto eilėraščių rinkinyje ar gero novelisto knygoje, taip ir mūsų programoje: ne viskas vienodai gerai pavykę, o priežasčių tam mes turime žymiai daugiau, nes daugiau yra ir reikalo "kaltininkų"... Bet esu tikras, kad bent keletą sau patinkamų "škiečių" ras kiekvienas žiūrovas, o ir tai jau yra daug... Mes, žinoma, stengsimės, kad ir tie mažiau įsimenantys gabalai būtų visus maloniai nuiteikiantys, ir, kur reikia (tėgi ir prieš plauką) — paglostantys... Su tokiomis nuotakomis ir viltimis, ir vėl spausdamas nykštį, taru iki pasimatymo balandžio 15 d. ir 22 d. Playhouse salėje, arba balandžio 29 d. Jaunimo centre!

skelbs data, iki kurios turi būti atsiųstos 1978 m. premijai knygos. O praėjusiųjų metų knygoms vertinti sudaryta nauja premijos komisija.

Leonardas Andriejus, LRD pirm.

● **SALTINIS**, 1977 m., Nr. 6. Tikybinės ir tautinės minties žurnalas. Išeina kas antras mėnuo. Leidžia Marijonai ir Sv. Kazimiero sąjunga. Redaguoja kun. dr. S. Matulis, MIC. Prenumerata metams — 4 dol., arba 2 svarai. Redakcijos ir administracijos adresas: 16 Hound Rd., West Bridgeford, Nottingham NG2 6AH, England.

Numeriu pabrėžtinai minima Marijos Pečkauskaitės - Šatrijos Raganos 100 metų gimimo sukaktis, daug apžvalginės medžiagos, velklos kronikos ir nuotraukų.

Tel. ofiso ir buto: Olymple 2-4159

DR. P. KISIELIUS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
1443 So. 50th Ave., Cicero
Kasdien 1-3 val. ir 6-8 val. vak.,
išskyrus trečiadienius.
Šeštadieniais 12 iki 4 val. popiet.

Tel. REliance 5-1811
DR. WALTER J. KIRSTUK
Lietuvės gydytojas
3925 West 50th Street
Val.: pirm., antr., ketv., penkt. ir 6-8 val. vak. Treč. ir šeštad. uždaryta.

DR. IRENA KURAS
GYDYTOJA IR CHIRURGE
KODIKIŲ IR VAIKŲ LIGOS
SPECIALISTE
MEDICAL BUILDING
7156 South Western Avenue
Valandos: Kasdien nuo 10 val. ryto
iki 1 val. popiet.
Ofs. tel. RE 7-1168, rez. 239-2919

Ofs. tel. HE 4-1818; rez. PR 6-9801
DR. J. MEŠKAUSKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Specialybė vidaus ligos
2454 West 71st Street
71-os ir Campbell Ave. kamp.
Val.: pirm., antr., ketv., penkt. ir 6-8 val. vak. Treč. ir šeštad. uždaryta.

OPTICAL STUDIO
VIOLETA KAROSAITE
7051 So. Washenaw — Tel. 778-8766
Pritaikomi akiniai pagal gydytojų receptus.
Didelis akinių rėmų pasirinkimas.
Val.: pirm., antr., ketv., penkt. 10-5:30.
Ketv. 1-8 v. vak. Šešt. 10-4 v. p. p.
Trečiadieniais uždaryta.

Tel. — 282-4356
DR. ROMAS PETKUS
AKIŲ LIGOS — CHIRURGIJA
Ofisai:
111 NO. WABASH AVE.
4200 NO. CENTRAL AVE.
Valandos pagal susitarimą.

DR. FRANK PLECKAS
(Kalba lietuviškai)
OPTOMETRISTAS
Tikrina akis. Pritaiko akinius ir "Contact lenses"
2618 W. 71st St. — Tel. 737-5149
Val. pagal susitarimą. Uždaryta treč.

DR. LEONAS SEIBUTIS
INKSTŲ, POSLES IR
PROSTATO CHIRURGIJA
2656 W. 63rd Street
Val. antr., antr. nuo 1-4 popiet
ir ketv. nuo 5-7 vakare
Ofs. tel. 776-2890, rez. 448-5545

DR. J. J. SIMONAITIS
GYDYTOJAS
Adresas 4255 W. 63rd Street
Ofs. telef. RE 5-4410
Residencijos telef. GR 6-0617
Ofs. val.: pirm., ir ketvirtad.
nuo 1:00 iki 3:00 val. popiet

Ofs. tel. HE 4-2123, namų GI 8-6195
DR. V. TUMASONIS
CHIRURGAS
2454 West 71st Street
Val.: pirm., antr., ketv. ir penktad.
2-5 ir 6-7 — 18 anksto susitarus.

Tel. ofiso PR 6-6446
F. G. WINSKUNAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3107 West 71st Street
Valandos: 1-5 val. popiet.
Treč. ir šeštad. pagal susitarimą.

Ofs. tel. 586-3166; namų 381-3772
DR. PETRAS ŽLIODA
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
6234 So. Narragansett Avenue
Val.: pirm., antr., ketv. ir penkt.
2-7; šeštadieniais pagal susitarimą

Artėjant jau dievai žino kelio liktam Antro kaimo pavasariniam sezonui, buvo progos vėl sučiupti šio linksmojo kolektyvo prievaizdą Algirda Titą Antanaitį ir klustelėti kas ir kaip šiemet.

— Antras kaimas, atrodo, jau virto Chicagoje įprasta ir, sakytume, linksmai kalbant, "permanentinė institucija", kaip lietuviškoji opera ir panašiai. Sakytume, kas labiausiai palaiko ir skatina antrakaimiečių kolektyvą nepasiduoti laiko dančiui ir visoms apraudojoms išieivijos sąlygoms?

— Pirmiausia turiu padėkoti už tokį aukštą įvertinimą... Kas palaiko? Šiuo klausimu ir vėl man duodate galimybę suskambedi idealistiskais, patriotiskais ir kitokiais kilniais tikslais ar troškimais. Bet kaip čia ta proga pasinaudoti? Ypač dargi kalbant viso kolektyvo vardu. Kaip jau ne sykį minėjau, bent didžiąja dalimi mus skatina ir stumia... ligišiolinis pasisekimas. Publika ploja, džiaugiasi, dėkoja, visap mums rodo, kad esame reikalingi ar mėgiami, tai ko daugiau benorėti? Pernai tasai publikos įvertinimas itin konkrečiai pasireiškė: pavasarį su nauja programa gastroliavome New York'e, o rudenį — Clevelande, Toronte, Philadelphijoje, Elizabethe... Visur salės buvo pilnos, ir programa priimta labai šiltai... O štai ir šiemet, tuoj po Chicagos pasirodymų esame pakviesti į Montrealį, kur būsime gegužės 6 d., šeštadienį.

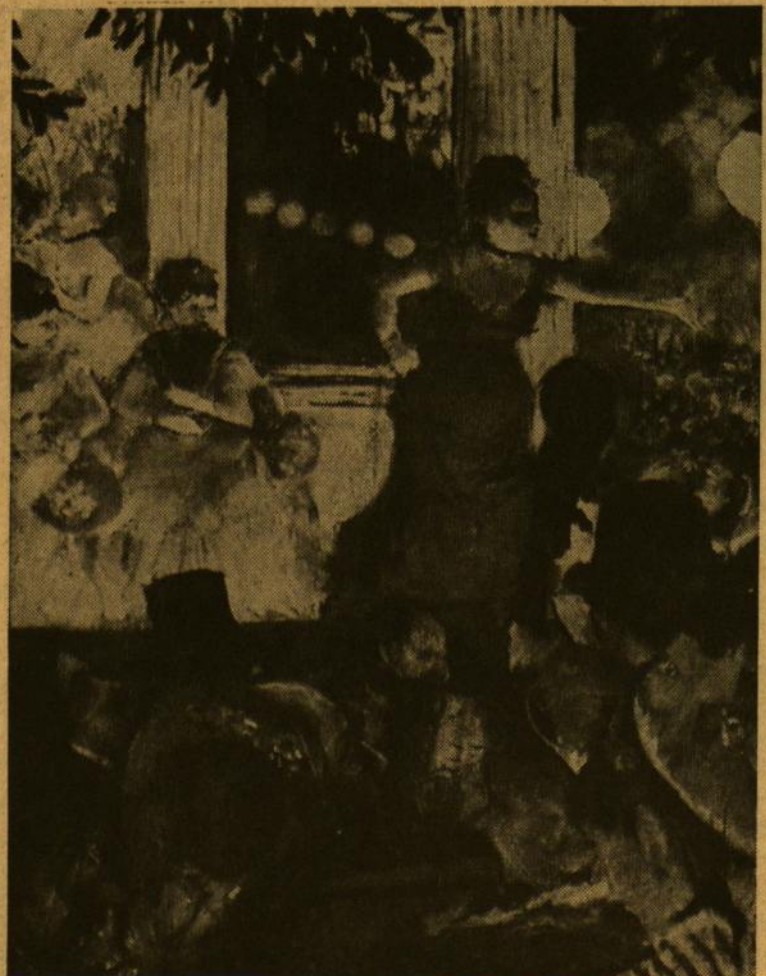
— Kurių naujovių galime tikėtis šių metų jūsų sezono? Patyrėme, kad savo plunksnomis jums patalkino rašytojai Antanas Gustaitis ir Liudas Dovydenas. Manytumėm, kad tai masinantis dvejetas. Kokia yra šios jų talkos forma ir apimtis ir ko dar galime daugiau laukti šalia šių talkininkų?

— Liudas Dovydenas įdomų gabaliuką, pavadintą "Kiaušinie-

Ir vėl Antras kaimas Pokalbis su A. T. Antanaičiu

nė", atsiuntė jau prieš metus, bet ir pernykštę programą jo įtraukti nebesusėjome. Kad "Kiaušininė" iki šiol rašytoja tebedomina, rodo ir tai, jog, kiek teko iš paties autoriaus patirti, jisai pasi- ryžęs tą kelių puslapių vaizdelį išplėsti į viso vakaro vaidinimą... Antano Gustaičio legendą "Generalinis dvasios vadas" (su autoriaus sutikimu) pasiskolinome iš Lietuvių žurnalistų sąjungos, kurios metinio spaudos baliaus programai "legenda" ir buvo specialiai parašyta, bet žurnalistų

nepanaudota. Rašant pagal aną pirmą užsakymą, legenda padaryta "operinio" pobūdžio, su ke- liomis stambokomis arjomis. Mes, nors ir turėdami neblogų solis- tų, deja, neturime nė orkestro, nė... dirigento, tad buvome priversti veiklą kiek pertvarkyti... Žinoma, jis kaip buvo, taip ir li- ko itin kandžiai satyrinis, labai šiandien aktualiomis spaudos te- momis... Iš Lietuvoje kuriančių humoristų pasinaudojome keliais Kazio Bagdonavičiaus, Juozo Fel- lio ir Aloyzo Tendzegolskio el-

Edgar Degas (prancūzas, 1834-1917)

Spektaklis kavinėje

Pasaulis pro raudoną stiklą

Lietuviškąją tarybinę enciklopediją pavarčius

1977 metų pabaigoje Lietuvoje išleistas antras Lietuviškos tarybinės enciklopedijos tomas. Tai gana stambi ir gausiai iliustruota knyga, prasidedanti Bengladešo ir pasibaigianti demokratinio centralizmo aprašymu. Šis tomas taip pat kaip ir pirmasis, išėjęs 1976 metais, turi 640 puslapių, 20 x 26 cm formato. Iš viso užplanuota išleisti dvylika šios enciklopedijos tomų. Dėl didesnio puslapių skaičiaus kiekviename tome, didesnio formato ir smulkesnio šrifto Tarybinės enciklopedijos teksto bus maždaug tiek, kiek jo yra 28-se Lietuvių enciklopedijos tomuose. Taigi, Tarybinė enciklopedija bus aštuoniais tomis mažesnė už bostoniškę, įskaitant pastarosios papildomąjį tomą.

Enciklopedijoje gausu spalvotų žemėlapių ir spalvotų iliustracijų. Technikos ir mokslo straipsniai įdomūs ir lengvai skaitomi. Juose galima rasti daug naujų lietuviškų terminų — naujadarų, kaip pavyzdžiui, blizgodariai, daugdara, dažnis ir kt., o taip pat ir tarptautinių, kaip turniketinė antena, biheviorizmas, akceptorius ir kt. Šių tarpe yra ir abejotinos vertės skoliniai, pavyzdžiui, daika (anglų dyke), buklėtas (booklet) ir broileris (viščiukas).

Zmonių vardų ir vietovardžių rašyba artima tų žodžių tarimui su pridėtomis lietuviškomis galūnėmis. Šitaip pakeistus vardus ne visada lengva atpažinti. Enciklopedijoje — randame — kad Aleksandras Belas yra telefono išradėjas, J. Čyveris — devyniolikto amžiaus Amerikos rašytojas ir Daramas yra žinomas šiaurės Karolainos universitetinis mīstas.

Tarybinis žargonas ir socialistinio kulto dualizmas

Kol skaitai mokslo ir technologijos straipsnius, atrodo, viskas parašyta lietuviškai. Tačiau ekonomijos, sociologijos ir politikos straipsniuose gausu tarybinio žargono. Čia rasi nuosprendį ir darbuotoją, tarpšakinį darbo atlyginimą bei išnaudotojišką visuomenę, suinteresuotumą bei patvaldystę, užduoties viršijimą bei tarifinį atlygį ir daugybę kitų tarybinio kulto frazių.

Šio kulto naivumas eina raudonu siūlu per visus abiejų tomų puslapius. Viena ryškiausių jo žymių yra nesibaigiantis dualizmas: Kapitalistinės šalys iškas 1165 milijonus tonų anglių į metus, o socialistinės šalys 1653 milijonus tonų; kapitalistai pagamin 1972 m. 23 776 000 keleivinių automobilių, o socialistiniai kraštai 1 457 000. "Kapitalizmo sąlygomis atsiskaitymai negrynaisiais ekonominį pagrindą parengia kredito ir bankininkystės augimas", o "socializmo sąlygomis atsiskaitymas negrynaisiais padeda užtikrinti liaudies ūkio lėšų apytaką"; "buržuazinėje etikoje egzistuoja dvi požiūrio į autoritetą tendencijos: autoritarizmas ir nihilizmas", o "pagal Engelsą tam tikras autoritetas ir pavaldumas būtini", ir taip be galo.

Daug kur, beskaitant šių kapitalistinių ir socialistinių "priešingybių" sugretinimą, pasidaro visai neaišku, ar lengviau sloguoti visą savaitę, ar tik septynias dienas. Štai, pora tokių pavyzdžių. Apie kapitalistinius kraštus šioje enciklopedijoje sakoma: "Bet darbo užmokesčio didėjimo tempai atsiloiko nuo darbo našumo augimo". Toliau tame pačia-

JONAS ANICAS

me straipsnyje dėstomos socialistinės (tarybinės) sąlygos: "Tačiau visuomeninio darbo našumas didėja greičiau negu darbo užmokesčio". Taigi, kaip atskirti kapitalistinį "bet" nuo tarybinio "tačiau"?

Straipsnyje apie darbą skaitome: "Darbo organizavimas tokio- miš sąlygomis (atseit, kapitalistinėmis) remiasi ekonomine prievarta — bado drausme, nuolatinė darbininko baimė netekti darbo". O, štai pagal šį straipsnį visai kitaip yra tarybiniam rojuje: "Socializmo sąlygomis vyrauja principas — kas nedirba, tas nevalgo". Taigi, čia ir kyla klausimas, ar žmogus nevalgydamas badauja, ar badaudamas nevalgo? Turbūt tik marksizmo filosofai galės išspręsti šią dilemą!

Kad "socializmo sąlygų principas" apie valgyimą ir nevalgymą kartais nesuklaidintų skaitytoją, tarybinė enciklopedija, beaiškindama bado sąvoką, tarp kitko, taip postringauja apie badaujančius kapitalistus: "Koncentruojantis... gamybai, susidarą pagrindas augti nedarbui, skurdui, daliniam badiui (pvz. JAV daugumos darbininkų darbo užmokeskis yra mažesnis už... net oficialųjį pragyvenimo minimumą)". Taigi, matote, kad dauguma Amerikos darbininkų badauja arba mažiausiai kenčia dalinį badą!

Tarybiniam brutalumui pagarbinti skirtą dualizmą galima pailiustruoti tokiais šio kulto pavyzdžiais. Straipsnyje apie Antarajį pasaulinį karą skaitome: "1941.XII. - 1942. V. ji (t.y. Japonija) užgrobė (pabraukimai mano) Birma, Malają, Tailandą, Filipinus". Tačiau apie tarybinį suomiškų žemių grobuoniškumą sakoma: "1940.III.12 taikos sutartimi TSRS valst. siena buvo kiek atsitolinta nuo Leningrado". Arba vėl skaitome: "Faš. Vokietija 1939. IX. užpuolė Lenkiją", bet "1939. IX. 17 Raud. Armija pradėjo tų sričių (t.y. Lenkijos rytinių sričių) išvadavimą", arba dar "1940.VI TSRS pasiūlymu Rumunija grąžino Tarybų Sąjungai 1918 užgrobta Besarabiją ir perdavė š. Bukoviną". Taigi "piktosios antitarybinės dvasios" užgrobia užpuola, o tarybinis rojus atitolina, išvaduoja, pasiūlo perduoti.

Atranka pagal tarybinę "tiesą"

Tarybinė enciklopedija yra tarybinė ne tik savo primityvaus ir barbariško kulto frazeologija, bet ir savo turiniu. Kaip jau minėta, jos visų tomų apimtis bus ne ką mažesnė už Lietuvių enciklopediją. Tačiau lietuviškos temoms joje skirta daug mažiau vietos, negu bostoniškėje enciklopedijoje. Pavyzdžiui, tarybinė enciklopedija Birštonui skiria mažiau negu vieną skiltį ir tik dvi iliustracijas, o Biržams aprašo vienoje skiltyje su trimis iliustracijomis. Tuo tarpu Lietuvių enciklopedijoje Birštonas pavaizduotas penkiomis iliustracijomis ir jo aprašymas užima beveik tris puslapius, o Biržams skirtos dvynios iliustracijos ir du puslapiai teksto. Didžiojo Lietuvos Kunigaikščio Algirdo vaidmuo ir valdžia rusų žemėse Tarybinės enciklopedijos yra aprašyti be iškreipimo. Tačiau jam iš viso skirta tik viena skiltis (1/3 puslapio). Lietuvių enciklopedija Algirdui skiria keturis su puse puslapių. Tarybinėje enciklopedijoje Chicagos aprašyme lietuvių gyvenimui iki 1947 metų skirta truputį daugiau negu viena skiltis. O kas dar Chicagoje įvyko po 1947 metų? Ogi štai, ką skaitome: "1947 - 67 veikė buv. šachtininkų choras". Tik tiek. Nei dailės parodų, nei operų, nei parapijų ar spaudos! Už tai Armenijai tarybininkai skiria bemaž 14 puslapių su trim spalvotais ir vienu nespaltu žemėlapiu, 12 spalvotų ir 15 nespaltu iliustracijų. Bostoniškėje enciklopedijoje Armenijai skirta nevisai keturi puslapiai ir nė vienos iliustracijos. Gal dėl to bostoniškė ir vadinas Lietuvių enciklopedija, kad jai daugiau rūpi Chicagos lietuviai, negu Jerevano darbo žmonių mingas, o Tarybinė enciklopedija yra pagal jos pavadinimą lietuviškoji, o ne lietuvių, nes ji pirmoje vietoje yra rusiškai tarybinio smurto propaganda, nors ir lietuviškai parašyta. Šią gerai pailiustruoja tai, kad joje randame bent vienuolika Aleksandrovių ir tiek pat Aleksejų bei Aleksejevų, Antonovų bei Antonovičių ir kitų kitokių komunistinės partijos Chazarovų ir Atamukų, smaigusių lietuvių laisvę ir net niekad negirdėjusių Lietuvos vardo.

Tarybinėje enciklopedijoje paminėtas lietuvių moksleivių marksistinis rankraštinis "žurnalas" "Atžala", kurio 1916 - 17 metais išėjo net trys numeriai

Voroneže. Tačiau visiems žinomas kultūros žurnalas "Aidai" nepateko į šią enciklopediją.

Panašiai yra ir su kitataučiais. Amerikos komunistė Angela Davis yra ir aprašyta ir nuotraukoj parodyta, bet Amerikos prezidentas James Buchanan ir poetas R. Blackmur nepaminėti.

Lietuvių vyskupui Deksnui ir poetui Andriekui taip pat nerastą vietos šioje enciklopedijoje. Užtai joje randame tokią "garsenybę", kaip poetą Dabulevičių, kurio visos "kūrybos" lygi gerai pailiustruoja toks posmas:

Darbas sąmonę išbudinęs
Mums kovingą pirmtakūnų,
Kelią rodė į komūną
Ir kovoje mus užgūdino.

Šio "poeto" biografijoje pažymėta, kad jis miręs Magadane. Tik nepasakyta, kaip jis atsidūrė šiam Sibiro užkampy. Patikrinę kitus tarybinius leidinius, randame paaiškinimą: "Asmenybės kulto aplinkybėmis buvo represuotas, žuvo... Magadane. 1957 m. reabilituotas", atseit Stalino išvežtas į Sibirą ir nužudytas Magadane. Vargšui "kelio rodyklė į komunizmą" pakrypo į koncentracijos stovyklą!

Kalbant apie "represuotuosius", paminėtina, kad šios enciklopedijos straipsnis apie Altajaus rytuose esantį Debiosų kaimą pailiustruotas nuotrauka: Debiosų lietuvių vaikų namų auklėtiniių ir pedagogų grupė 1943 m. Pažymėta, kad šie lietuvių vaikų namai veikė nuo 1941.XII.15 iki 1944. XII.24. Tik, žinoma, nepaiškinta, kaip šie lietuviukai atsidūrė tame Sibiro užkampy.

Nepaisant vykusiai parašytų straipsnių matematikos klausimais ir eilės gerų technologinių rašinių, kurie neperkrauti rusišką kom "išradėjų" pavardėm, ši enciklopedija dėl straipsnių ir biografijų atrankos, jų formos ir turinio liks istorijoje liudyti tarybinę prievartą ir jos sukurtą nusikurdusį ir primityvų kultą.

Vis tiek kas ir kiek prisidėjo prie šio leidinio formos ir turinio: autoriai ir redaktoriai, konsultantai, cenzoriai ir leidėjai, prievartautojai komunistų partijoje Vilniuje ir Maskvoje, lietuviai ir jų viršininkai rusai — visi jie turi nepaneigiamą dalį šio savo dvasinio skurdo paminklo statyboje. Ateities kartos stebėsis, kad 20 amžiaus pabaigos civilizacijos galėjo pasirodyti tokio primityvaus tamsumo ir naivaus aklumo straipsnių rinkinys, dargi pavadintas enciklopedija, t.y. moksliniu informaciniu rinkiniu.

Nuotrauka Algirdo Grigalčio

Rašau tau laišką

VITALIJA BOGUTAITE

Išroviau lietu su šaknim.
Svirtį atkėliau.
Nuo dabar sausra.
O, Sylvia,
tavo įtempta oda,
akų gėlmės,
plaukų bangavimas
sutirpo saulėje —

Išroviau lietu su šaknim.
Daugiau nejaugs.
Laiptai į debesį,
laidai į naktį —
Sylvia, tu jais kopėi
į odos plonumą,
trupantį stiklą,
į tinklą.

Rašau tau laišką
didelėm, įkaitusiom raidėm
ant slidaus įkaitusio puodo,
kad skildamas pabirtų
švaigdyne —
rašau vakarinėm spalvom,
raudonui rašau,
mažom, mažom šukėm, Sylvia,
trapiam inde.

Išroviau lietu su šaknim.
Sausrai paruošiau save, Sylvia.
Ar gieda auksiniai vėversys?
Besaulėj erdvėj ar gieda,
o, Sylvia Plath?

Rašyk ir tu
nekrūšytą pažinusių raidėm,

Išroviau lietu su šaknim,
sūdžiūvusia žeme,
juoda asara
į molinį mano indą.

Sulauk laiško rodikles
lyg seno malino sparnus,
ir byra valandos —
grūdai.
Ir krenta valandos —
grūdai
į laurą rėtį
rytojui.

Nuo bado apgink mus, Viešpatie,
Byrantį laiką sušmėk, Viešpatie,
kaip sušmė naktį
ankstyvą rytą.

Sulauk laiško rodikles.
Jos lečia ir lečia
nebuvoimo kryptin.
Suskilęs laikas,
subyrėjęs laikas, Viešpatie,
ar tilpa tavoje?

Išgėriau vaistažolės
ir tapau
neišaugu.
Praeik pro
mane,
neužmindamas.
Pakelk
mane,
nesužeisdamas
smukios nugaros.

1978

Šeštoji baltistikos studijų konferencija Toronte

Šių metų gegužės mėnesio 11 — 14 dienomis Toronte įvyks Baltistikos studijų puoselėjimo draugijos konferencija. Tai bus šeštoji tokia konferencija. Ji rengiama Toronto universitete. Ši draugija (The Association for the Advancement of Baltic Studies) buvo įsteigta 1968 metais. Ji buria profesorius, mokslininkus, studentus ir visus susidomėjusius Lietuvos, Latvijos, Estijos, Suomijos ir kitų artimų kraštų mokslinėmis temomis ir problemomis. Konferencijų tikslas — proga mokslininkams ir visuomenei susirinkti ir pasidalinti pasakutinais savo atradimais baltistikos studijose.

Konferencijos metu bus skaityta daugiau kaip šimtas paskaitų. Temose atsispindės šios sritys: archeologija, bibliografija, folkloras, viduramžių istorija, dabartinė istorija, socialiniai moks-

lai (ekonomija, teisė, politika, geografija, švietimas, sociologija) ir t. t. Tarp žinomų lietuvių mokslininkų, kurie čia dalyvaus ir skaitys paskaitas, bus prof. dr. Marija Gimbutienė (Archeologijos institutas, University of California at Los Angeles), ir prof. Romualdas Misiūnas (Istorijos skyrius, Williams College, Massachusetts). Visos paskaitos bus skaitytos anglų kalba. Paskaitos bus pusės valandos ilgumo ir vyks tuo pačiu laiku keliose auditorijose, taigi bus daug įvairumo ir pasirinkimo.

Po paskaitų, vakare, planuojamas susipažinimo vakaras, poezijos vakaras ir iškilmingas balius (šeštadienį, gegužės 13 d.). Konferencijos metu taip pat vyks baltų dailininkų paroda universiteto Hart House galerijoje. Parodai atrinkti žymesni baltiečių

dailininkai, paroda tęsis iki birželio 4 d.

Ontario Daugiakultūrinės istorijos draugija (The Multicultural History Society of Ontario) šią baltistikos konferenciją irgi paremia ir globoja, skatindama visus susidomėjusius joje dalyvauti. Gausiai atstovaukime tad ir lietuvių visuomenei. Toronto lietuvių visuomenė čia yra gausiausia, lyginant su latviais ir estais. Tačiau bendrinėse visų trijų tautų pastangose lietuvių skaičius dažnai būna pats mažiausias. Dabar yra gera proga pasitempti.

Platesnių informacijų gauti ir registruotis galima šiuo adresu: AABS 6th Conference, 172 Church Avenue, Willowdale, Ontario M2N 4G5. Konferencijos smulkesnė programa bus paskelbta vėliau.

Rima Zubaitė

Nauji leidiniai

•WORLD LITERATURE TODAY, Volume 52, Number 1, Winter 1978. A. Literary Quarterly of The University of Oklahoma. Editors Ivar Ivask, 630 Parlington Oval, Room 110, Norman, Oklahoma 73019. Individual subscriptions — \$13.50. Circulation Manager, 1005 Asp Ave., Norman, Oklahoma 73019.

Didelio formato, puošniai leidžiamas, iliustruotas, kone 200 psl. literatūros žurnalas anglų kalba, skiriamas dabarties literatūros pasaulinei raidai apžvelgti. Veik pusė numerio apimtį skiriama straipsniam, o antroji numerio pusė — naujai pasirodžiusių knygų recenzijoms, kur visada randa vietos ir šiandieninė lietuvių literatūra. Šiame numeryje recenzuojama: Henriko Cigriejaus "Nedylanti laiko dėklas (Jonas Zdanys), Eduardo Mieželaičio "Monodrama" (R. Šilbajoris) ir Aldonos Veščūnaitės "Žodžiai kaip salos" (Audronė B. Willeke).

Besitvirtinantis kiplas Šv. Petro ir Povilo bažnyčioje, Vilniuje

Pabaltiečių poezijos popietė New Yorke

DAGMARA VALLENS

Jau pernai, kai Pabaltiečių meno draugija BALTIA pradėjo platesnę savo veiklą ir suruošė keturiasdešimties estų, latvių ir lietuvių dailininkų parodą lietuvių Kultūros židiny, New Yorke, keli pabaltiečių literatai, susipažinę, ėmė organizuoti bendrą poezijos skaitymo vakarą. Toks parengimas įvyko š. m. kovo 18 d., šeštadienį, Ukrainiečių institute, Manhattane.

Šis įvykis gimė po laimingą žvaigždę. Klausytojai buvo maloniai nuteikti ne vien pačios idėjos naujumo, bet ir gražios aplinkumos. Pakili nuotaika buvo pagyventa tuo laiku vykstančios Raymond Duncan 100 metų sukaktvinės parodos, kurią surengė jo dukterė Ligoa Duncan tose pat patalpose. Daugybė fotografijų, Duncan darbų reprodukcijų, Isadora Duncan kostiumų pavyzdžių, programų lapelių su Auguste Rodin piešiniais rodė artimą ryšį tarp Rygos (Raymondo žmona Aija Bertrand buvo latvė ir jie dažnai pasirodavo Rygoje) ir anų laikų Vakarų Europos esminės kultūrinio gyvenimo srovės, ryšio, kurio mūsų tautos šiandien neturi.

Popietei vadovavo Alina Staknienė, ypač gabi moteris, kuri pati viena turėjo pakankamai užsiėmimo, ir kantrybės suburti tuo pačiu metu į vieną vietą devyonis pabaltiečių poetus, didžiausius individualistus.

Sveikinimo žodį tarė p. Julia Revay, kuris sąmoningai paminėjo šio gražaus pastato istoriją ir kelius, kaip Ukrainiečių institutas jį įsigijo. Pastatas yra vieno iš pačių rinktinio Munhattano vietovių — Penktoje Avenue, kitą puslį nuo Metropolitan meno muziejaus.

Latvių poetas Gunars Salinš savo atidarymo kalboje pažymėjo, kad naujoji estų, latvių ir lietuvių poezija daug nesiskiria nuo kitų tautų poezijos, išskyrus kalbą. Bet vis tiek kiekvieno poeto kūryba remiasi savosios tautinės kultūros pagrindais. Jis paminėjo Robertą Lowell'į ir William Faulkner'į kaip neabejotinai „amerikietiškus“ rašytojus. Mažosios tautos, sakė Salinš, turi labai svarbią, specifinę vietą poezijos dirvonoose, tiek svarbią, kad jei nebūtų mažų tautų pasaulio, didžiosios tautos turėtų jas išgalvoti. „Ir taip, tęsė Salinš, didžiosios tautos išgalvotų estus, latvius, lietuvius, ir mes vis tiek šiandien čia būtume, skaitydami savo poeziją“.

„Keletas minčių apie poezijos vertimą“ — ta tema kalbėjo Jonas Zdanys, Naujos lietuvių poezijos antologijos redaktorius. Jis netrukus išleis Manyland Books leidykla. Pasak J. Zdanio, kai kurie sunkumai, verčiant lietuvių poeziją į anglų kalbą, kyla dėl lietuviškų daiktavardžių gausaus linksniavimo, reto prielinksnio naudojimo ir sintaksės variacijų. Jis taip pat paskaitė savo verstą eilėraščių lietuvių poeto iš Maine, Leonardo Andrieaus, kuris negalėjo popietėje dalyvauti.

Poetai išėjo skaityti savo kūrybos alfabetinę tvarką, pradedant latvių poetu Voldemars Avenis. Jis paskaitė vieną eilėraščių latviškai ir pakvietė savo dukrą Indrą paskaityti anglų kalba. Indros „botiėlinis“ grožis pagyvino klausytojų dėmesį jos tėvo poezijai, į kurią įtinai buvo tikrai įsijautusi. Tą patį galima pasakyti ir apie tėvo ir sūnaus Blekaitis (iš Washington, D. C.) skaitė savo kūrybos lietuviškai, o jo sūnus paskaitė anglų kalba vertimą.

Baiba Bikelė, kuri pati išvertė savo eilėraščius į anglų kalbą, vis dėlto pati tepaskaitė vieną eilėraščių latviškai, o paskui vertimus perdavė jaunam estų aktorui Jaan Kuuse. Jaan Kuuse įdėjo daug darbo, interpretuodamas daugialypius Baiba Bikelės ir Aina Kraujetės eilėraščius — ši poetė irgi pati paskaitė tik vieną neilgą eilėraščių latviškai.

Rita Gale buvo pirmoji toje grupėje, kuri išdrišo savo kūrybos paskaitytį ir latviškai ir anglų kalba. Tuo būdu estai ir lietuvių klausytojai galėjo artimiausiu su ja susipažinti, o latviai — geriau palyginti vertimų niuansus.

Lietuvius poetas Jonas Mekas stipriai tarp kitų pasireiškė kaip „avangardistas“. Kiekvienas žodis jo poezijoje — ir jis tą išryškino savo skaityme, kiekvieną žodį išstardamas ir pabrėždamas atskirai — yra atskira poema, savarankiškai stiprus poetiškas įvaizdis. Po kiekvienos eilutės lietuviškai, jis paskaitė taip pat eilutę anglų kalba, taip sustiprintai pabrėždamas lietuvišką eilutę. Kai kuriuos Jono Meko eilėraščius skaitė ir Vytas Bakaitis, jo vertėjas.

Žinoma, pats „avangardiškiausias“ pabaltiečių poetas yra estas Ilmar Laaban, kuris sukurią „poezijos kompozicijas“, susidarancias vien iš kelių balsų, ar net vien tik iš vienos balsės — ir pasakomų kartu keturių balsais, ar dar geriau, keturių balsų „tape rekorderiais“, pastatytas keturiuose kambario kampuose. Laaban gyvena Švedijoje ir dėl to šiame parengime nedalyvavo. Jo motina yra latvė.

Publika iškarto susižavėjo ir pamilo Henriką Nagį iš Montreolio, kurio šilta asmenybė ir nuširdus skaitymo būdas padarė jo eilėraščius prieinamus ir mielus klausytojams, dar net neišgirdus jo vertimo. Nagio motina irgi latvė, ir jis laisvai naudoja abi kalbas. Jis yra išvertęs daug latviškos kūrybos į lietuvių kalbą. Nagys paskaitė savo lietuviškam vertime po vieną eilėraščių lietuvių poečių Aina Zemdegė (Toronto) ir Velta Snikere (London, Anglijoje).

Estų poetas Aleksis Rannit, Yale universiteto bibliotekos kuratorius, yra dvikalbis pabaltietis dėl visai kitų priežasčių. Trečiojo dešimtmečio pabaigoje jis bu-

Pabaltiečių poezijos popietė New Yorke, Ukrainiečių institute, š. m. kovo mėn. 18 d. dalyviai. Pirmoje eilėje iš kairės: Rita Gale, Aina Kraujetė, Jonas Mekas, Baiba Bikelė, Voldemars Avenis, Eleonora Sturms ir Jurgis Blekaitis. Antrąją eilę iš kairės: Henrikas Nagys, Guntars Salinš, Aleksis Rannit ir D. Bulgarskaitė. Nuotr. V. Mažello

vo vedęs Lietuvos operos solistę ir gyvena Lietuvoje. Jis buvo vienintelis popietėje dalyvaujantis estų poetas. Rannit pasakė trumpą kalbą apie estų kalbos savotiškas ypatybes — čia balsės turi itin svarbią rolę, bet priebalsė „v“ naudojama tik šurkščiuose žodžiuose kaip „kurat“. Jis paskaitė išsiaištinę eilėraščių estiškai, kuriame nebuvo nei vienos „r“, deklamuodamas savo motinai.

Lietuvaitė poetė Danguolė Sadūnaitė irgi negalėjo popietėje dėl ligos dalyvauti. Jos kūryba, versta į anglų kalbą, skaitė Juozas Bolely-Bulevičius. Poetų viršutinę užbaigė Gunars Salinš su atranka žinomų savo eilėraščių. Jis klausytojų buvo šiltai sutiktas.

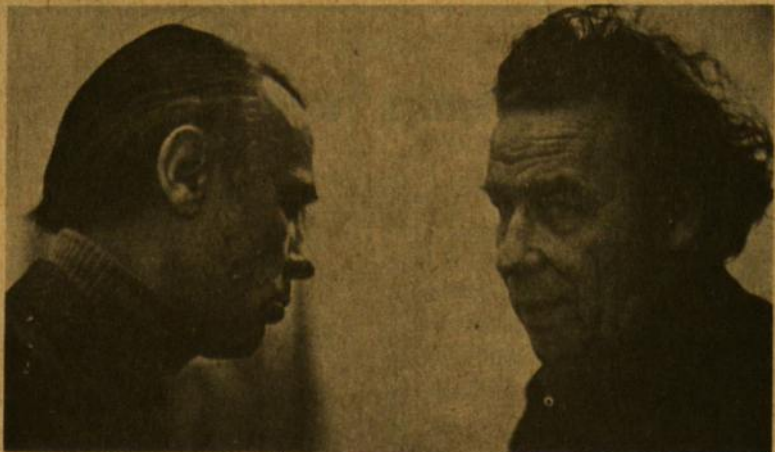
Taip, per vieną trumpą popietę, publika buvo supažindinta su visa vaivorykste pabaltiečių poetų — visų jų „šiuolaikiniai“, bet kiekvienas kitoks.

Publikoj buvo svečių ir iš tolimųjų vietų, net iš Toronto. Lietuvių iš toliau buvo: prof. Mišūnas iš Williamstown, Mass., prof. B. Ciplijauskaitė iš Madison, Wisconsin ir kt. Popietė užsibaigė vaišėmis.

BALTIA, pabaltiečių meno draugija, pasiryžusi tęsti savo veiklą ir pralaužusi naujus barus kaimyniniam bendradarbiavimui.

Bal. 1 — 9 dienomis, Ukrainiečių institute 2 E. 79th St., New Yorke, vyksta Pabaltiečių piešinių paroda. Ir dar esama planų, kol kas ne visai išbaigtų. Galvojama taip pat apie pabaltiečių dramų pastatymą.

Red. pastaba. Jaunimo centro rengiamas Poezijos dienos Chicagoje šiemet įvyks gegužės 26-27 d. Pirmąją dieną bus poezijos vertimų vakaras, o antrąją — gyvųjų poetų vakaras.

Brolis kaimynų poetų pokalbį Pabaltiečių poezijos popietėje New Yorke š. m. kovo 18 d.: Guntars Salinš (kairėje) ir Henrikas Nagys.

Nuotrauka Vytauto Mažello

Estų ir latvių poetų trifuks Pabaltiečių poezijos popietėje. Iš kairės: Aleksis Rannit, Baiba Bikelė ir Guntars Salinš. Nuotr. V. Mažello

MŪSŲ KALBA

Gajusis vietininkas „daugumoje“

Vietininkas visų pirma vartojamas vietai, rečiau laikui bei būdai žymėti. Tad tokie sakiniai, aišku, visiškai geri: *Daugumoje kalbų kai kurie garsai vartojami kitaip. Daugumoje mūsų laikraščiai labai nežūrima kalbos. Tačiau tokie taisykliniai svetimųjų kalbų vertiniai, kurie jau braunasi ir į mūsų mokyklinius lietuvių kalbos vadovėlius: pvz., į „Lietuvių kalbos pratimus septintajam pradžios mokyklos skyriui“. Štai keli neįteiktini pasakymai su pagal svetimus pavyzdžius nelietuviškai vartojamais vietininkais: Daugumoje tai yra tokie žodžiai, kurie paaiškina, kur, kada, kaip, kodėl ar kuriam tikslui veiksmas vyksta („Pratiimai“, p. 148). Visumoje jis labai geras žmogus. To rezultate (pasakmėje, pasėkoje, išdavoje...) kilo pasaulinis karas ir kt. Pabrąskite vietininkai tėra svetimi vertiniai, plg.: rusų*

v bol'sinstve, v celom, v obščem, v rezul'tate čego, vok. in folge der, anglų in consequence or in t. t. Bet, turėdami gerų savo išraiškos priemonių, tokių vertinių nesam reikalingi. Tas pačias mintis juk galime reikšti atitinkamais savais pasakymais, pvz.: Tai daugiausia tokie žodžiai... Jis iš viso (išvis, apskritai...) labai geras žmogus. Dėl to (dėl tų priežasčių...) kilo pasaulinis karas.

J. Jablonskio „Rinkiniuose raštuose“ randame dar ir tokią kalbos baidyklę: Mes pakol kas daugume švarūs. (Vilnius, 1959, II, p. 353). Vietoj jos Jablonskis teikia: Mes pakol kas daugumas švarūs. Bet ar klausysime? Juk šiuos nevykusius, tiesiog nelietuviškai vartojamus vietininkus taisyk „Kalbos patarėjai“, vėliau „Lietuvių kalbos vadovas“, dabar taisome Lietuvoje ir svetur, bet jie mūsų kalboje tebesijaučia taip gerai kaip namie. Papratimas — lyg ant ras prigimimas. O vis dėlto tai mūsų kalbos teršimas.

Stasys Barzdukas

Televizija ir žemės radiacija

Kai vakarais prisėdame pasižiūrėti televizijos programos, niekad nę galvotė nepagalvojame, kad tasai nuostabus žmogaus išradimo produktas yra pavertęs žemę stiprios elektromagnetinės radiacijos šaltiniu. Toji radiacija galinti būti atsektai net interstelinėje distancijoje taip toli, kaip vadinamoji Bernardo žvaigždė. Ji yra 5.9 šviesmečių atstumu nuo saulės Gyvame žvaigždynė. Manoma, kad ji galinti turėti mažiausia dvi Jupiterio dydžio planetas.

Išvaizduokime, kad vienos kurios Bernardo žvaigždės planetoje gyvena inteligentiškos, aukštos civilizacijos pasiekusios būtybės. Jų astronomai stebi radijo teleskopais mūsų saulę ir, jų nuostabumui, šalia saulės pasiseka pagauti keistus signalus, žemės televizijos stočių sukelta radiacija. Ką tiek tolimieji astronomai galėtų sužinoti apie žemę iš šios radiacijos? Į tą klausimą bandė atsakyti Washingtono universiteto radijo astronomas W.T. Sullivan.

Žemėje yra apie 2000 pačių intensyviausių televizijos siųstuvų, kurie sudaro 97 proc. visos radiacijos. Jie, žinoma, nėra vienojai pasiskirstę planetos paviršiuje. Daugumas sukoncentruota Vakarų Europoje, Šiaurės Amerikoje ir dar šiek tiek Japonijoje ir Australijoje. Žemė besisukanti aplink savo ašį, tolimajam Bernardo žvaigždės radijo astronomui žemės elektromagnetinė radiacija keturis kartus per dieną staiga sustiprėtų ir vėl susilpnėtų.

To reiškinio (tikslus periodišumas galėtų vesti prie minties, kad žemė sukasi aplink savo ašį ir būtų galima nustatyti to sukimosi periodą, t.y. siderinę dieną.

Žemė bebėgant aplink saulę, pasirodytų ir Dopplerio efektas, radiacijos bangų dažnumo kitimas, kuris irgi būtų labai reguliarus. Iš to ekstraterestrinis stebėtojas galėtų daryti išvadą, kad tos radiacijos šaltinis turėtų būti orbitoj aplink jo stebimą žvaigždę, kuri mums yra mūsų „saulutė močiutė“.

Smulkiau išanalizavęs Dopplerio efektą ir nustatęs saulės masę, tolimasis stebėtojas galėtų sužinoti žemės orbitas ir pačios planetos dydį. Iš viso to paaiškėtų, kokia temperatūra galėtų žemėje būti. Šie duomenys leistų daryti išvadą, kad žemėje galintų egzistuoti gyvybės forma, kuri sugebanti skleisti erdvės dirbtinius radijo signalus. Žinoma, tolimasis stebėtojas negalėtų iššifruoti, kokias programas žemės televizijos transliuoja, bet, žemės dydžio, dar galėtų nustatyti, kokį kampą žemės pusiaujaus sudaro su planetos orbitos plokštuma.

Taigi, gana daug astronominių žinių šių laikų technologija išduoda erdvei apie žemę. Reikia tik tolimo stebėtojo, kuris tomis žiniomis pasinaudotų. W.T. Sullivanas ir jo studentų studijos ir nori padėti radijo astronomams, kurie kaip tik ieško dirbtinių signalų erdvėje, ekstraterestrinės civilizacijos ženklų.

A. Radžius

Nauji leidiniai

• Peter Suchenwirt, ZYGIS I LIETUVĄ. Istorinė poema iš 1377 metų. Vertė A. Tyruolis. Viršelis ir vinjetės P. Jurkaus. Išleido „Karys“, Brooklyn, N. Y. 1977 metais. Spaudė Pranciškonų spaustuvė, 341 Highland Blvd., Brooklyn, N. Y. 11207. Didžiojo Lietuvos kunigaikščio Algirdo 600 metų mirties sukaktis (1377 - 1977). Leidinys 36 psl., kaina nepažymėta.

Tai ano meto austrų poeto ir riterio poema apie vieną kryžiuočių žygį į Lietuvą, kuriame dalyvavo pats poemos autorius. Eliuota žygio kronika duoda daug pažintinės, istorinės medžiagos apie keturiolikto šimtmečio kryžiuočių siautėjimus Lietuvoje. Taipgi pridėti kelių puslapių paties vertėjo komentarai.

• HEIMATGRUSS, Jahrbuch der Deutschen aus Litauen. Vokietijoje išleistas knygos formato Lietuvos vokiečių kalendorius, kuriame daug šilumos savo gimtajam ir paliktam kraštui, jo tradicijoms, jo istorijai, daug mie-

lu prisiminimų iš nepamiršamos lietuvių kalmynystės. Tarp įvairių beletristinių gabalų yra ir Česlovo Grincevičiaus vokiečių kalbon išversta novelė „Vidurnakčio vargonai“. Vokiškam vertime ji pavadinta „Die Stimmme aus dem Jenseits“. Vokiečių kalbon novelė išvertė J. Trakys.

„Heimatgruss“ yra 120 psl., iliustruotas, kalendoriaus kaina DM 5. Leidinį galima įsigyti, rašant ir pinigų siunčiant: Alfred Franzkeit, 2839 Freistatt Nr. 39, W. Germany.

• MUZIKOS ŽINIOS, 1977 m. Nr. 3-4. Žurnalo išleista 4 numeriai metuose. Leidžia Lietuvių vargonininkų - muzikų sąjunga. Redakcinė kolegija: Vytautas Kerbelis ir Juozas Stankūnas. Metinė prenumerata — 5 dol. Redakcijos ir administracijos adresas: 63-23 Wetherole St., Rego Park, N. Y. 11374.

Stralpaniuose liečiama Penktoji dainų šventė, Ludwig van Beethoveno 150 metų mirties sukaktis, nepagalima koncertų recenzijų, duodama daug ir įvairios muzikinės veiklos kronikos. Galdų priedai: Sv. Kazimiero Lietuvos globėjo giesmės vyrų chorui su vargonų palyda (Kun. Ladas Budreckas) ir Garbė Viešpačiui (Kun. L. Budreckas, žodžiai Bern. Brazdžionio).

A. TVERAS

LAIKRODŽIAI IR BRANGENYBES

Pardavimas ir Taisyimas

2646 W. 69th Street — Tel. RE 7-1941

LADIES AND GENTLEMEN!

Hair formula JIB is Patented-Guaranteed in Switzerland and is Registered in USA, Canada, Europe. It cures Dandruff, Falling Hair, itching scalp, Splitting ends, strengthening HAIR, Root growth, and restoring NATURAL HAIR COLOR. Using JIB you will never be BALD or GREY. 100% Guaranteed. Listed in Drugist, Red-Blue Book, Drug-Chemist Order STRAIGHT JIB LAB.: J & J, 2557 W. 69th St., 1640 W. 47th St., So. 50th Ave. & 14th St., Cicero, Ill., 1147 S. Ashland Ave., 2834 No. Milwaukee Ave., Chicago, Ill. JIB Medicine Liquid 8 oz. week supply — \$6.00. Money Order postpaid Send Today

JIB LABORATORY, 1437 So. 49th Ave., CICERO, ILL. 60650

MES STENGIAMES DUOTI LIETUVIAMS GERIAUSIA PATAIRAVIMĄ IR GERIAUSIAS PIRKIMO SĄLYGAS. ĮSIGYKITE LABAI PATVARIĄ IR EKONOMIŠKĄ SUSISIEKIMI PRIEMONĘ.

Naujas 1978 m. Plymouth HORIZON — labai ekonomiškas,

4 cilindrinis, su galonu 38 mylias

Kaina nuo — \$3,706.00

1978 m. CHRYSLER kaina nuo \$4,700.00

Turime jaunuosius mašinas: Cadillac, Buick, Pontiac, Oldsmobile ir kitų, taipgi importuotų, įvairių kainų, pradedant nuo \$100.00. Mūsų dirbtuvėse prityrę mechanikai patalsys karoseriją (Body), sparnus (Fenders) ir suregulios motorą.

BALZEKAS MOTORS, 4030 S. Archer VI 1515

Seniausios automobilių pardavėjas Chicagoje, gerbiamas virš 60 m.

PLYMOUTH — VOLARE — CHRYSLER — ARROW

EKSKURSIJOS Į LIETUVĄ 1978 METAIS!!

AMERICAN TRAVEL SERVICE BUREAU

Isteigta 1959 m.

9727 So. Western Ave., Chicago, Illinois 60643

Tel. — (312) 238-9787

6 VIENOS SAVAITES KELIONES:

1 — gegužės mėn. 1 d.; # 2 — gegužės mėn. 8 d. (užpildyta); # 3 — gegužės mėn. 14 d. (užpildyta); # 15 — rugsėjo mėn. 25 d.; # 16 — spalio mėn. 9 d.; # 17 — spalio mėn. 16 d.

DVIEJŲ SAVAIČIŲ KELIONES:

4 — birželio mėn. 12 d. (Vokietija); # 5 — birželio mėn. 18 d. (Roma); # 6 — birželio mėn. 26 d. (Leningradas); # 7 — liepos mėn. 2 d. (Roma); # 8 — liepos mėn. 10 d. (Sveicarija); # 9 — liepos mėn. 17 d. (Paryžius); # 10 — liepos mėn. 24 d. (Ryga-Leningradas); # 11 — liepos mėn. 31 d. (Leningradas); # 12 — rugpjūčio mėn. 7 d. (Sveicarija); # 13 — rugpjūčio mėn. 14 d. (Paryžius); # 14 — rugsėjo mėn. 4 d. (Ryga-Leningradas); # 15 — gruodžio mėn. 20 d. (Kalėdinė)

Dėl kainų ir platesnių informacijų kreipkitės į American Travel Service Bureau!

Visos ekskursijos aplankys Kauną ir Trakus. Visos skrenda su palydovu.

Taipgi parduodame papiguus akridimus (Charterius) į Londoną, Frankfurtą, Zūrichą, Varšuvą, Havajus, Las Vegas ir kitur.

Laišką jaunystei perskaicius

NIJOLĖ JANKUTĖ

Alė Rūta, "LAISKAS JAUNYSTEI". Viršelis ir iliustracijos dail. Rasos E. Arbaitės. Spaudė Prancūzų spaustuvių, Brooklyn, N. Y., 1977 m. Leidinys 132 psl., kainą 4 dol., gaunamas ir "Drauge".

Gražiausias kiekvieno žmogaus atsiminimas yra jaunystė. Laikas nuo jos nuvalo visas dėmes, užtušuoja nepasisekimus ir nusivylimus, užmarštin panardina vargus ir liūdesius. Su didėjančia metų našta jaunystės atsiminimai vis dažniau lanko mus, įsivogdami širdin melancholiškais žingsniais, lūpose palikdami saldžiarūškio obuolio skonį, kurį vėl nurašyti mums seniai užginta...

Tokiais tad atsiminimais su skaitytoju dalinasi Alė Rūta vėliausioje savo knygoje "Laiškas jaunystei". Kuklią knygėlę sudaro dvylika šiltų jaunystės prisiminimų su prologu ir epilogu. Trumpuose beletristiniuose laiškuose autorė pasakoja apie jaunų dienų drauges — vaikystės žaidimų ir pokštų suokalbininkes, gimnazistų suvonių svajotojas, ugningų, idealistų studijavimo dienų bendrakeives. Vienos jų palietė autorės gyvenimą giliau, kitos tik praslydo pro šalį, palikdamos jaunatviškas žyptenas ir ateityje susiformuosiančio charakterio pūuominas. Galia, kad tos užuominos užuominomis ir palieka. Skaitytojas pasigenda su tais vardais ir veidais surištos gyvenimo tėkmės, tų jaunų žmonių balso ir veiksmo. Bet balso jiems autorė neduoda. Ji kalba už juos gražiais melancholiškais monologais. Ak, tas saldžiarūškis jaunystės atsiminimų obuolio skonis! Ar betikras jis? Tolumoje pranyksta kontūrai, spalvos ir išraiškos. Palieka rūko šydė susisupusi praeitis, kuriai viską atleidžiam, nes norim, kad būtų buvę kaip pasakoj...

"Laiškas jaunystei" tačiau nėra negyvas. Jis labai nuoširdus ir šiltas. Autorė prisimena savo drauges su aukštaitišku minties sodrumu; savo šeimos narius su didele meile. Ne visi tų žmonių

portretai vienodai pavykę. Dauguma jų — suidealizuoti, nebetikri, trupantys skaitytojo minty kaip dienoraštyje sudžiovinta rožė. Šiuose prisiminimuose galbūt labiausiai gyvi žmonės "Mano geram Rudžiui kaime", taip pat vaikystės atstovės — Onytė, Liuba, "pročka" Viktorija. "Laiškas jaunystei" malonus paskaityti kiekvienam, ypač tam, kurio jaunystė liko Lietuvoje, šienaudama vieniškių pievas, vaikščiodama senamiesčių gatvėmis ar triukšmingais universitetų koridoriais.

Knygą iliustravo Rasa Arbaitė. Kiekvieno atsiminimo titulinis puslapis pradedamas vaizdeliu kvadratu — tartum albumo nuotrauka. Tačiau žinant jaunos dailininkės sugebėjimus, tenka nusivilti per didele sentimentalumo doze iliustracijoje.

● **ATEITIS, 1978 m. kovo mėn. Nr. 3.** Ateitininkų Federacijos leidžiamas katalikiškos — lietuviškos orientacijos mėnesinis žurnalas. Vyr. redaktorius — kun. dr. K. Trimakas, 850 Des Plaines Ave., Apt. 409, Forest Park, IL 60130. Redaktoriai — S. Kuprys, dr. A. Liulevičius, dr. L. Sidrys ir A. Zaiskaitė. Redakcijos nariai: V. Eivaitė, D. Kojelytė, J. Kuprys ir R. Olšauskaitė. Administruoja Juozas Polikaitis, 7235 S. Sacramento Ave., Chicago, IL 60629. Spaudos darbus atlieka "Draugo" spaustuvių Chicagoje. Žurnalo metinė prenumerata JAV ir Kanadoje — 9 dol., garbės prenumerata — 15 dol., susipažinimui — 7 dol., kituose kraštuose — 7 dol., išskyrus Pietų Ameriką (5 dol.).

Naujas numeris, kaip paprastai, pradedamas aktualia ir

Scena iš Chicago Lietuvos operos G. Verdžio "Nabucco" šiemetinio pastatymo. Pirmoje eilėje iš kairės į dešinę solistai: Katherine Kogutaitė (Anna), Stefan Wicik (Ismaele), Jonas Vaznells (Zaccaria), Margarita Momkienė (Fenena), Algirdas Brazis (Nabucco) ir Dana Stankaitytė (Abigailė). Operos pastatymų recenzija ir daugiau nuotraukų bus kitos savaitės kultūriniam priede.

spalvinga paties redaktoriaus vedamųjų mozaika. Gerai, kad šiuose akcentuose užgriebiami lygiai džiuginantys ir liūdinantys faktai: naujų, jaunų žmonių įjungimas redakcijos darban ir chuliganizmo apraiškos Lietuvos studentų sąjungos suvažiavimuose. Kituose puslapiuose: kun. A. Rubšys "Ką mums skelbia Evangelija?", Simas Sužiedėlis "Gyvi vaizdai iš Palangos konferencijos", Kazys Bradūnas "Jaunasis ir poetiškas Balyš Sruoga", kun. A. Paškus "Laisvėje slypi ne tik žmogaus didybė, bet ir jo tragika", Aloyzo Barono humoristinių eilėraščių pluoštas, Pasaulio lietuvių katalikų bendrijos žodis jaunimui ir kt. Plati ateitininkiškos veiklos kronika. Pūkiai Vilijos Eivaitės suprojektuoti puslapiai puošiami gero mis nuotraukomis ir piešiniais.

● **LAIVAS, 1978 m. kovo mėn., Nr. 3.** Religinio ir tautinio gyvenimo mėnesinis žurnalas, leidžiamas lietuvių marijonai. Redaguoja kun. J. Vaškas, MIC. Redkijos ir administracijos adresas: 4545 W. 63rd., St. Chicago, IL 60629. Metinė prenumerata — 4 dol., kitur — 5 dol.

Velykinės temos vedamasis straipsnis yra paties redaktoriaus, O apie gavėnių rašo ses. M. Palmira. Kiti straipsniai parašyti: kun. J. Prunskio, Stasio Žilkaus, D. Sadūnaitės ir kt. Puslapiai pajavirinti religinio gyvenimo nuotraukomis ir ses. M. Mercedes piešiniais. Ypač akys krinta net per du žurnalo puslapius nusidriekusi šv. Kazimiero ir Vilniaus bažnyčių piešinė kompozicija.

Baltų kultūrų ir kalbų kursas

UCLA (Californijos Universitete Los Angeles mieste) šių metų pavasario ketvirtyje, balandžio 5, pradėtas baltų kultūrų ir kalbų kursas. Paskaitos vyksta kiekvieną trečiadienį, 3-5 val. p. p. Kinsey Hall 184. Dėsto prof. M. Gimbutienė ir kviestiniai svečiai, jų tarpe prof. Jules Levini (U-ty of Calif. Riverside) apie baltų kalbas, prof. Stephen Reynolds (U-ty of Oregon) apie baltų giesmynus ir Pranas Visvydas apie poezijos naujausius poslinkius Lietuvoje.

WAGNER and SONS

TYPEWRITERS, ADDING MACHINES, AND CHECKWRITERS, Nuomoja, Parduoda, Taiso Virš 50 metų patikimas jums patarnavimas. Phone — 581-4111 5610 S. Pauls Rd., Chicago

"A HERO AIN'T NOTHING BUT A SANDWICH" yra filmas iš juodųjų gyvenimo, jautriai perduodas žmoniškumo tiesas. Kai juodieji pradėjo bodėtis geto gyvenimu ir kelti savo reikalavimus, gausiai pasipylė ir ekrane to gyvenimo filmas. Kaip baisi yra tenykštė buitį, taip ir pradėta žiūrovus maitinti baisiausiais filmais su visom jų blogybėmis: muštinėm, nužudymais, narkotikais, suklaviavimu, vagystėm, pasileidimu, svetimoteliavimu, keiksmams. O vis dėlto tame purvo ir dulkių siete, nors ir labai retai, užkliūdavo ir aukso kruopelės. Viena jų buvo "Sounder", o dabar ir kitas auksinis grūdelis suspindėjo.

Nežiūrint nerangaus, ne tik neviliojančio, bet net atgrasinančio septyniaaukščio filmo pavadinimo, po juo slypi keturžvaigždė amerikiečių kritikų laimėtoja, kitų net meistriskumu išgirta. Čikagiešis juodukas Jesse Jackson amerikiečių spaudoje išgyrė "A HERO...", kaip "pradžią teisingų, sveikų, "pramoginių" juodųjų filmų. Gal ne vieną kipšuką pradės gundyti čia pasišaipyti, kadangi Jacksono plakatinis portretas kabo filme viršum berniuko lovos, vietoje kryžiaus ar švento paveikslėlo, (ar kaip kitur įprasta Lenino portreto). Tačiau Jacksonas turi šiek tiek racijos: filman įdėta daug šilumos ir širdies, jis pakreiptas teigiama kryptimi.

Filmas pastatytas pagal dramaturgės Alice Childress romaną, ji ir tekstą filmui parašė (ir vėl triumfoja moteris, kaip ir praeitais metais, kai filmas "The Turning Point" ir "Julia" gavo po 11 nominacijų).

Benjie (Larry Scott) yra juodukas — 13 m. — gyvenas nors ir saulėtame, bet Los Angeles miesto gete Watts, spindis talentu mokykloje ir neapykanta namie. Gi problema ta — tėvas pabėgo, o motina (Cicely Tyson) gyvena su

MARQUETTE PHOTO SUPPLY

REIKMENYS FOTOGRAFAMS IR MĖGĖJAMS

Daug sutapysite, pirkdami čia tų reikmenis. Pasinaudokite patogiu planu atidedant pasirinktus reikmenis ypatingai progai. Pinau užbaigtų foto nuotraukų aptarnavimas. Atidaryta pirmą ir ketvirtą vakarais iki 9 val.

3314 West 63rd Street Tel. — PROspect 6-8998

kitu (Paul Winfield), kurio jis nepripažįsta būsimu patėviu, nors šis ir yra gero vyro pavyzdys — darbėtus, mylįs, norįs padėti vaikui ir jo motinai. Ir filme liečiama svarbiausia tema — juodukės motinos pastangos išgelbėti savo sūnų nuo narkotikų vartojimo.

Filmo statytojas Robert Radnitz jau ankščiau turėjo aktorių sąstatę Tyson ir Winfield filme "Sounder", o dabar jie abu, kaip atvairai, pakyla vaidybos padangėse.

Režisierius Ralph Nelson, kuris pagarsėjo savo filmais "Charly" ir "Lilies of the Field", nepasiekia beveik mitiško paprastumo, kaip Martin Ritt padarė "Sounder", bet vis tiek jo "Hero" yra geriausias filmas apie juodųjų miesčionišką šeimą nuo "A Raisin in the Sun" laiku.

Tyson yra pamestos moters rolėje. Sūnui stovint ant bedugnės krašto, ši susimaišiusi moderni moteris nežino, ką daryti, kaip ištraukti berniuką iš pragaro — beveik įvykstančios tragedijos.

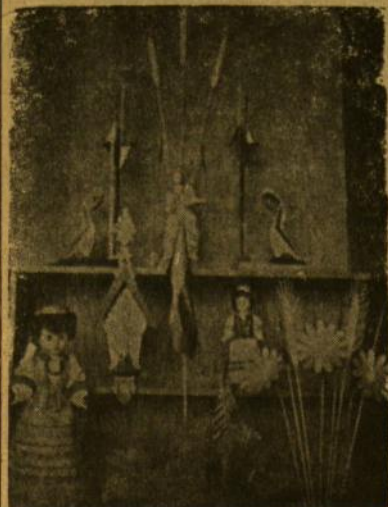
(Ir Winfield nepameta takto atvaizdavime džiazininko, nusiviesto į džentorius, besistengiančio būti tėvu vaikui, kuris jo nekenčia.

Berniuko rolėje Larry B. Scott yra puikūs.

Filmas pažymėtas PG — šeimos pramoga.

Būtų viltinga, kad filmai, kaip šis, galėtų užtikrinti rimtą šeimos pramogą — maistą mąstymui, užmestam ant stalo kartu su skaniausiu patiekalu. Ir nors režisierius (bei statytojas) šio filmo nepadarė sprangiu sumuštinu, prisimenant antraštę, tačiau vis vien, ne visai sutinkant su kai kuriais entuziastingais kritikais, paliko žiūrovą kiek praalkusį. Varinis dialogas, o taipgi į mažamečio berniuko lūpas dėjimas suaugusių kalbos bei perdavimas nuobodžių sociologinių pamokelių kiek sumažina filmo vertę.

Liaudies menas ir kitkas "Drauge"

Dienraščio "Draugo" administracijoje galima pasirinkti įvairių liaudies meno darbų: medžio, keramikos, drobės, taip pat lietuviškų lėlių ir vėliavėlių.

Apsilankykite į "Draugo" administraciją iš pasiūlymų. Gal rasite kai ką padovanoti savo giminėms ar draugams.

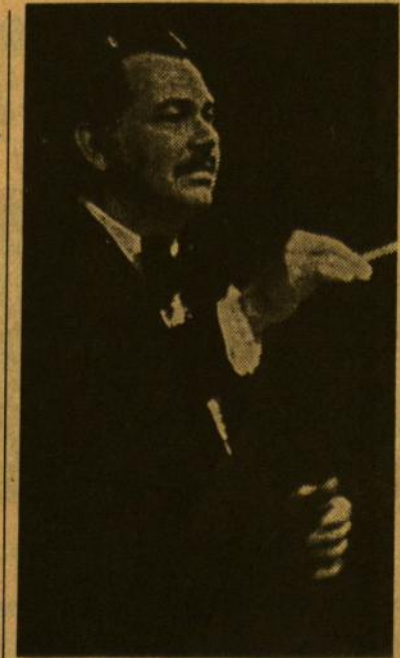
"Draugo" adresas: 4545 West 63rd St., Chicago, Ill. 60629.

Prof. S. Petrulis — simfonijos dirigentas

Muzikos pasaulyje gražiai laimėjimus skina prof. Stasys Petrulis, kuris jau nuo 1969 m. yra dėstytojas Indianos valstybiniam universitetui, Muzikos departamentui. Jis čia pakviestas vadovauti fakulteto pučiamųjų kvintetui, taipgi Terre Haute universitetui, kameriniam orkestrui, Terre Haute Jaunimo simfoniniam orkestrui, bet jam tenka būti dirigentu ir Terre Haute miesto simfoniniam orkestrui ir chorui. Orkestras atlieka programą Civic operos rūmuose. Simfonijos choras įsteigtas 1974 m., turi arti 100 rinktinių balsų dainininkų ir įstengia atlikti aukštos klasės programą.

Muz. St. Petrulis, prieš persikeldamas profesoriatui Indianos universitetui, Terre Haute mieste, vadovavo Pacific universiteto orkestrui Tacome mieste, Washingtono valstijoje, taip pat yra dėstęs Northern Illinois universitete, Peabody Muzikos konservatorijoje.

Jis yra rūpestingai išjęs muzikos studijas, gaudamas bakaluro laipsnį Eastman Muzikos mokykloje, o magistro laipsnį gavo Katalikų universitete Washingtono, dabar gi siekia daktaro laipsnio Indianos universitete. Yra vedęs. Jo žmona yra čelstė ir dėsto Indianos universitete. Augina du sūnus ir dukterį. Jo tėvai — vais-

Dirigentas prof. Stasys Petrulis

tininkas Stasys ir Elzbieta Petruliai — gyvena La Grange, Ill. Būtų miela, kad tiek iškilęs muzikas į savo koncertinę programą įtrauktų ir lietuvių kompozitorių kūrinių, taipgi plėstų ryšius su lietuvių tautos muzikiniu gyvenimu išvilioje.

— Jaunystė blunka, meilė nuvysta, draugystės lapai krenta, o motinos meilė visus juos pergyvena. Oliver W. Halmes

— Saugumo jausmas žudo ambiciją. Harry Ford

DRAUGO Dailliojo Žodžio KONCERTAS

Romano Premijos Įteikimas Laureatas ANATOLIUS KAIRYS

Dalyvauja solistė Dana Stankaitytė Akompanuoja Alvydas Vasaitis

Sekmadienį, balandžio 23 d., 1978 m. 3:00 val. popiet

JAUNIMO CENTRE CHICAGOJE

Mecenatai Ada ir Andrius Skučai

BILJETAI GAUNAMI:

DRAUGE, 4545 W. 63rd St., Chicago, Ill. Bilietų kaina: \$4 ir \$5

REDAGUOJA ST. SEMENIENĖ, 6507 TROY ST., CHICAGO, ILL., 60629. TELEF. 925-5068

MINTYS APIE MOTERIS

Kartą netoli Chicago esančioje Mundelein seminarijoje kunigų rekolekcijsose kalbėjo vienas buvęs Formozos misionierius. Jis aiškino, kad to krašto rašte naudojami ne tiek ženklai garsams išreikšti, kiek simboliniai vaizdai savokai pasakyti. Norint pasakyti "taika", "ramybė" piešiamas namuko silueta ir jo viduj viena moteris. Jei norima pažymėti nesantaiką, ginčus, piešiamas namukas su dviem moterimis.

Gal tai iš dalies tinka Azijos kai kurių kraštų moterims, bet mes lietuvėmis galime pasidžiaugti, kad jos ir dvi, ir kelios draugėje moka sutarti ir vieninai atlikti reikšmingus darbus. Kaip mes visi džiaugiamės sklandžia Lietuvių moterų klubų federacijos Katalikių moterų sąjungos, birutinių, Lietuvos dukterų, Giedros, Chicago moterų klubo, skaučių, šaulių ir kita mūsų moterų didžiai pasigėrėtina, sutartinė veikla.

Veidrodis ir keptuvė

Vienas priežodis skelbia, kad moteris, kuri myli veidrodį, nekenčia keptuvės. Šiame posaky yra taip pat nemažai klaidų. Visų pirma — veidrodį, padedantis išlaikyti tvarkingumą ir grožį, nėra blogas dalykas. Man teko prieš kelerius metus viename vienuolyne matyti tualetu reikmenų spintelės priešką buvusį veidrodį dažais užteptą. Dabar to nėra nė vienuolyuose. Veidrodį reikalingas. O dėl keptuvės, tai daugelis lietuvių jos baidosi, suterorizuotos dr. J. Adomavičiaus ir kitų, kurie primena, kad keptuvėje maisto porcijos prisisturbia riebalų, o be to — kaitinami ir neprisotintieji riebalai darosi nebe tokie naudingi. Tačiau keptuvės nemėgimas nereiškia, kad lietuvė moteris nemėgtų virtuvės darbo. Priešingai — mūsų moteris yra geros šeimininkės.

Trys reikalavimai sekretorei

Viename JAV laikraštyje buvo išspausdintas toks skelbimas: "Reikalinga sekretorė, kuri protauja kaip vyras, elgiasi kaip moteris ir dirba kaip arklys". Čia vaizdžiai iškeliamos trys svarbios moters savybės: vadovautis protu, ne jausmais, ir protinį pajėgumą stengtis nuolat praturtinti. Antra — būti švelnia ir trečia, — būti darbščia. Su džiaugsmu galima pasakyti, kad daugelis mūsų moterų šiomis savybėmis turtingos. Ypač tuo ryškios motinos. Kažkas viena kartą motiną paklausė, kurį iš savo daugelio vaikų ji labiausiai myli. Ši atsakė:

— Ta, kuris serga, kol pasveiksta, ir ta, kuris išvykęs, kol vėl sugrįžta.

Sesuo apie Čiurlionį ir motiną

Užtat ir iš vaikų lietuvė motina susilaukia meilės atsiliepimo. J. Čiurlionytė savo atsiminimų knygoje apie M.K. Čiurlionį pasakoja, kaip jis, prieš važiuodamas į šliubą, atsiklaupė prieš motiną, pabučiavo jos kelius, tyliai paprašė, kad palaimintų

naujam gyvenimui. "Buvę iškilminga tyla, tik Juzė verkė, o mes, mažesni, jautėme, kad vyksta kažkas nepaprasta..."

M.K. Čiurlioniui studijuojant Varšuvoje buvo pranešta, kad serga jo motina. Jisai tada skubiai parvažiavo namo į Druskininkus. Jo sesuo rašo: "Išbėgęs į kambarį, puolė prie motinos kojų ir pradėjo verkti, bet taip smarkiai, kad net tėvas susirūpino ir, kaip galėdamas, stengėsi jį nuraminti. Ir tik motina sugebėjo jį numaldyti, dėdamasi, kad ji jau sveikstanti ir kad nieko baisaus nėra. Brolis tolek buvo namuose, kol mama pasveiko".

Milašius apie moteris

O. V. Milašius savo kūryboje skyrė daug vietos moteriai. Jis moterį visų pirma gina prieš vyrų kėslus. "Miguel Manaros" veikale jis rašo:

Kas moteris kankina, suvedžioja, — Tas niekšas, apgavikas, o kas gėdžia savo artimo žmonos, tasai baisiausias niekšas. Ir kas nuplėšia šlovę nors menkiausiai kaimo mergelės, o paskiau ją sielvarte ir gėdoje apleidžia,

Toksa žmogus tėra šuo ir privalo kaip šuo dvesti.

Bet Milašius perspėja ir moteris, tardamas:

Jos duodasi nučiumpamos tiktai tada, kai Dievo jau nebėr širdy Ir kai jau neverta jų imti.

Dvi moters mirtys

Moters taurumas yra didelis jos asmenybės turtas. Jean J. Weiss teisi, skelbdama:

DEVYNIOLIKTAS GINTARO BALIUS

Zinoma, kad pavasario saulutė išvillios margspalvius žiedus iš žiemos poilsio. Taipgi, esame tikri, kad Chicago Lietuvių moterų klubas tęs savo gražią tradiciją, pristatydama visuomenei jaunas lietuvaites. Kai kurios iš jų tik iš močiutės ar senelio tegirdėjo apie protėvių žemę Lietuvą, kitos nuo pat kūdikystės dienu augo lietuviškoje aplinkoje, lankė lietuviškas mokyklas, dainavo lietuviškas daineles. Jų visų noras yra jungtis į lietuvišką būrėlį, papildyti smalsumą praeičiai, surasti naujus draugystės ryšius. Aštuonios gintarėlės bus pristatytos birželio 10 d., šeštadienį, Conrad Hilton viešbučio didžiojoje salėje.

DEBIUTANTĖ LINDA MARIE LUTKUTĖ, Richardo ir Christinos Lutkų dukra, Home-wood, Ill., šįmet baigs Marian aukštesniąją mokyklą, Chicago Heights, kur ji priklauso dramos, tyrinėtojų, modeliutojų klubams ir dirba metinio mokyklos leidinio redakcijoj. Įtraukta į garbės studentų sąrašą. Išrinkta vertingiausia krepšinio komandos žaidėja ir linksniausia studentė. Mėgsta skaityti, rankdarbius, šeiminkavimą ir skambina gitara.

— Moteris pergyvena dvi mirtis: vieną — kada pasibaigia jos gyvenimo diena, antrą — kai ji nustoja būti maloni.

Iškalbingai apie moters taurumą skelbia ir J. Eoerwoes:

— Pasaulyje esama dvejopų moterų: tokių, kurios turi širdį — jos myli vieną, ir tokių, kurios neturi širdies — šios myli šimtus.

Moters vienvatė

Moteris, tiesą sakant, nori turėti sau artimą širdį. Anot Aloyzo Barono:

— Moteris, kaip katė, visada nori būti glostoma; ji visa kantriai pakelia, išskyrus vienvatę.

Moters palaimą tautai vaizdžiai išreiškia Roqueplan, tardamas:

— Dievas šiaurės tautoms davė blondines moteris, kad jos paguostų žmones dėl saulės nebuvimo.

Tačiau moters didysis įnašas nėra jos grožys. Tą pabrėžia S. Catalina, rašydamas:

— Graži moteris yra knyga, kuri susideda iš vienintelio puslapio ir kurią galima perskaityti vienu pažvelgimu. Graži ir gera moteris yra knyga, kuri turi tiek puslapių, kad užtektų viso gyvenimo ją sklaityti ir pajusti tas emocijas, kurias ji sukelia.

Pečkauskaitė apie moters uždavinį

Gal niekas taip giliai iš lietuvių moters uždavinio neįskėlė ir nevertino, kaip mūsų taurioji Marija Pečkauskaitė, kuri skelbė:

— Moters uždavinys yra kurstyti ir saugoti tą švenčią ugnelę, kuri rusena kiekvieno žmogaus sieloje — Absoluto, Tobulybės, Amžinybės troškima... Vyriausias moteriškas uždavinys yra jungti žemę su dangumi.

Juozas Prunskis

Yra pašventusi daugiau kaip 400 valandų South Suburban ir Oak Forest ligoninėse kaip savanorė pagalbininkė. Kalba ispaniškai. Ruošiasi testui studijas, siekdama operacinės techninės karjeros.

GINTARĖLĖ DANA MARIE RADZEVIČIŪTĖ, Marijos ir Vito Radzevičių dukra, Fox River Grove, Ill., lankė Švč. M. M. Gimimo parapijos pradinę mokyklą. Ji baigė Cary Grove aukštesniąją mokyklą ir studijuoja biznio administraciją Harper kolegijoje.

MŪSŲ VEIKLA

• LIETUVIŲ MOTERŲ ORGANIZACIJOS (Chicago Lietuvių moterų klubas, Lietuvos Dukterys, Balzeko Lietuvių kultūros muziejaus moterų gilda, Gailestingųjų seserų d-ja ir kit.) talkininkaus ruošiamam pensininkų sveikatos tyrinėjimui pirmadienį, balandžio 10 d., nuo 9 val. ryto iki 3:30 val. p.p., Kelly aukštesniosios mokyklos patalpose, 4136 So. California Ave. Bus atliekama nuoseklūs kraujo, dantų bei cukraus lygio patikrinimai. Šiuo projektu rūpinasi Dept. of Aging ir NBC televizijos 5 kanalas.

• CHICAGOS LIETUVIŲ MOTERŲ KLUBO ruošiamo 18-to Gintaro baltaus debiutančių susipažinimo arbatėlė įvyko kovo 19 d. Conrad Hilton viešbučio puošniose Buckingham patalpose. Baltaus komiteto pirm. Praurimė Ragienė pasveikino aštuonias šjų metų gintarėles — Karolę Balzkaite, Sallie Jagiellaite, Lindą Lutkutę, Ireną Majauskaitę, Daborah Martin, Astą Petkutę, Daną Radzevičiūtę ir Janet Ruddy, paaikšino tradicinio pristatymo tikslus bei pasiruošimo reikalavimus. Choreografė Giedrė Cepaitytė pateikė repetacijų tvarkaraštį. Arbatėlėje dalyvavo gen. Lietuvos konsulė ir klubo garbės pirm. J. Daužvardienė, garbės narė Bronė Kalvaitienė, valdybos ir komiteto narės bei debiutančių mamytės. Popietės vaišės parūpino klubo narė ir Conrad Hilton viešbučio (Towers) administratore Cecilija Matulytė.

Ir žmonos mušasi

Du autoriai, kurie padėjo išskirti žmonių mušimo faktus, apskaičiuoja, kad ir beveik vienas penktadalis Amerikos išteikusių moterų muša savo vyrus. Tik mažą dalis taip nužemintų vyrų išdrįsta prisipažinti.

Šitokį atidengimą padarė Roger Langley ir Richard C. Levy, autoriai knygos: "Wife Beating: The Silent Crisis", kuri šneka apie 18 milijonų mušamų žmonių Amerikoje.

Pasikalbėjime abu autoriai pasakė, kad keletas naujų sociologinių studijų, o priedo ir juodviejų tyrimai, rodo, kad taipgi yra 12 milijonų savo žmonių mušamų vyrų JAV-ėse.

Vyro mušimo problema ligi šiol buvo ignoruojama, nes vyrai bijojo ar gėdinosi prisipažinti, kad jų žmonos juos vanaoja.

Mušamieji vyrai irgi buvo paslėpti statistikoje, nes, jeigu jie pradėdavo kirsti atgal toms savo kovingsoms žmonoms, tos smarkuolės apkaltindavo savo vyrus jų mušimu, ir policijoje būdavo užregistruota, lyg vyrai patys būtų pradėję muštynes.

Todėl dabar siūloma įstatymo keltu apsaugoti ne tik mušamas žmonas, bet ir pliekiamus vyrus.

Aktyvi skautė ir lietuvių studentų organizacijų narė. Puikiai kalba lietuviškai ir pasižymi muzikiniu talentu.

G. Verdžio "Nabucco" šjų metų Chicago Lietuvių operos sezono. Centre solistė Dana Stankaitytė Abigailės rolėje ir solistas Bernardas Prapuolenis — Babilonijos vyriausias kunigas. Nuotr. Jono Kuprio

GARSIOSIOS AMERIKIETĖS

ANNIE OAKLEY

Ji buvo geriausia, taikliausia šaulė savo gyvenamuoju laikotarpiu. Buvo Buffalo Bill's Wild West Show vadovaujanti atrakcija. Publika siuto iš susižavėjimo, nesigalėdama plojimo ir vadinama ja "lady wing shot". Ji nariai čia pralenkdavo visus konkurentus vyrus šaudyme ir jojime.

PACAHONTAS

Šioji indėnė princesė padėjo Jamestowno naujakuriams. Ji atnešdavo jiems maisto, patarnaudavo visuose reikaluose ir išgelbėjo kapitono John Smith gyvybę. Vėliau ji išteikė už John Rolfe, vyro, kuris įsteigė Virginijos tabako pramonę.

MARGARET CHASE SMITH

Ji buvo pirmoji moteris, tarnavusi AV-bių Atstovų rūmuose ir senate. Ji taipgi buvo pirmoji moteris, įtraukta į nominacijų sąrašą JAV-bių prezidento kandidatūrai didžiosios partijos tautinėje konvencijoje.

HARRIET BEECHER STOWE

Josios knyga "Dėdės Tomo trobelė" pažadino daugelį amerikiečių atkreipti dėmesį į vergijos žiaurumą ir skurdą. Kai prezidentas Lincolnas sutiko ją, jis tarė: "Tai, štai, yra šioji mažoji moterėlė (little lady), kurį sukūrė šį didį karą".

HARRIET TUBMAN

Pati būdama vergė — pabėgėlė, buvo labai svarbi organizatorė vadinamo "Pogrindžio geležinkelio". Ji pervedė per 300 negrų vergų į laisvąją Šiaurę ir buvo vadinama "savo žmonių Moze".

BABE DIDRIKSON ZAHARIAS

Ji buvo pasižymėjusi sportininkė — golfe, beisbole, krepšiny, tenise, biliarde, figūriname čiuožime ir kit. Buvo sumušusi daug sporto rekordų. Minima kaip didžiausia visų rūšių atletė amerikiečių sporto istorijoje.

Susikaupimo metodas

Vokiečių kilmės autorius Klemas Tilman parašė knygą "The Practice of Meditation", kurią neseniai išleido Paulist Press New York (140 psl., \$2.95). Veikale siekiama rytiečių pasiektus laimėjimus, gilinant susikaupimą, jungti su vakariečių metodais. Plačiai ir praktiškai stengiamasi aptarti naują meditacijos būdą ir duodama suglaustos medžiagos tiems mąstymams, gausiai panaudojant Šv. Rašto mintis. Ruošdamas medžiagą šiam leidiniui, autorius daug metų studijavo Yoga ir Zen mokyklose.

Nors vertintinos to krikščionio autoriaus pastangos įnešti naujūmų į vakariečių meditacijas, tačiau daugeliui šis veikalas atrodys negilus, daugiau kalbas apie praktikavimą nepatrauklių meditacijos formų, kūno padėties įvairumų įieškojimo

ir mažiau tepateikiąs meditacijos minčių ir turinio. Perskaičius gilaus įspūdžio nepaliekama. (J. Pr.)

Turtai ir vėžys

Juo moteris turtingesnė, juo greičiau ji susirgs gimdos vėžiu, ateina žinios iš Kalifornijos amerikiečių spaudos.

Ištisa studija, įvykdyta prof. dr. Thomo Mack, atskleidžia ryšį tarp vėžio ir estrogenų. Tai vaistai, kuriuos labai plačiai vartoja amerikietės nuo 1960 m. vidurio.

Gdytojai prileidžia, kad estrogenai yra dažniausiai vartojami gerai išmokslintų moterų su didelėmis pajamomis.

Studija rodo, kad gimdos vėžys tarp baltųjų moterų, 55-64 m., yra net trejetą, ketvertą kartų labiau paplitęs turtinguose kvartaluose.

Našlės liūdniausia valandėlė

Mamie Eisenhower, buv. JAV prezidento našlė, pasikalbėjime su Barbara Walters pasakė: "Niekas nėra blogiau, pasilikus našlė, kaip valgyti vienai! Mamie dabar laukia, kada ji bus priimta į išėjusių į pensiją armijos karininkų pasilikusių žmonių — našlių namus Washingtone.

Maskva ir kava

Kava baigia pranykti nuo sovietų maisto parduotuvių lentynų. Kokia priežastis? Ji per daug brangi. O valdžia nė nebando padengti 39 milijonų dolerių pabrangimą kainoje.

Praeitais metais sovietai importavo apie 45,000 tonų kavos. Kava yra griežtai sunormuota Rusijoje, bet rinkoje ji parduodama maždaug už 2 su puse dolerio už svarą.